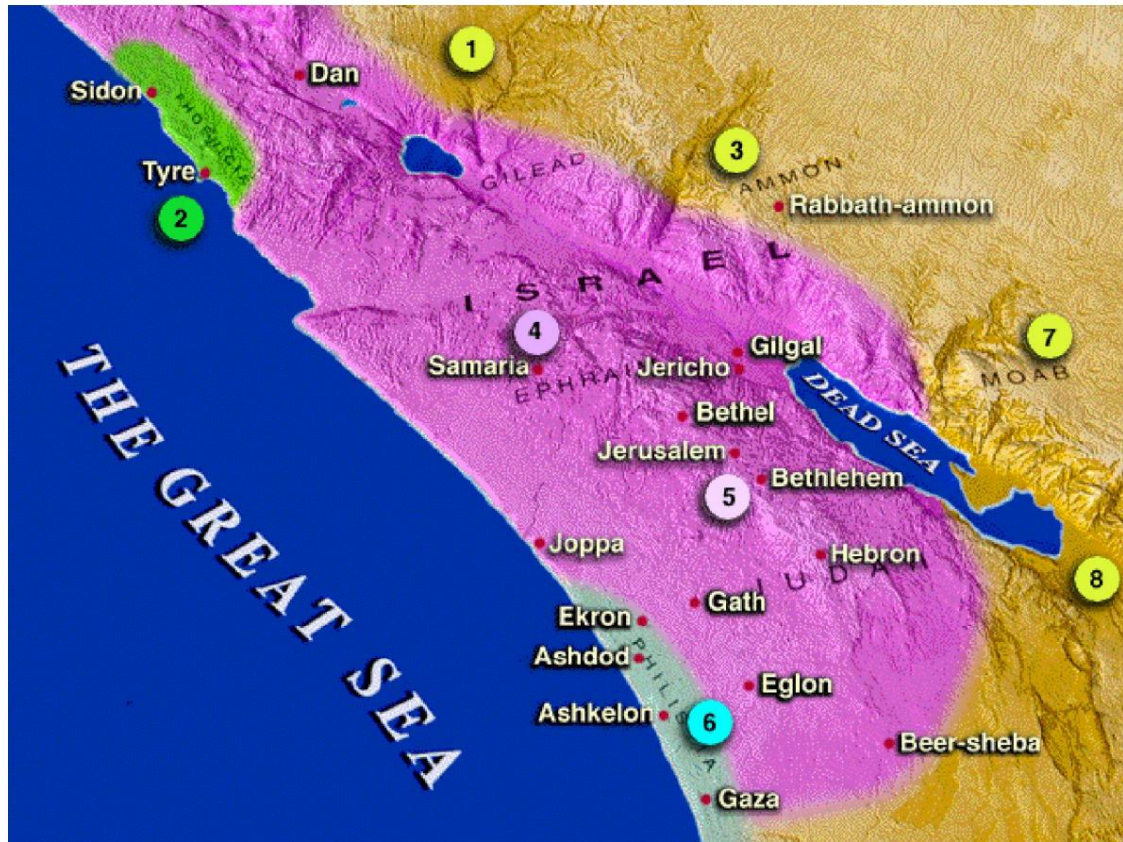

Служението на Амос в дните на Йеровоам II от Израел и Озия от Юдея¹

АМОС ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Подобно на другите книги, съставляващи Малките пророци, заглавието на книгата е името на автора, Амос. Името на еврейски е „Амос“, произлизащо от глаголът 'amas, „да натоваря“ или „да нося [товар]“. Следователно името означава „носец бремe“, което значение е в съответствие с важните и тържествени послания, които пророкът е бил призван да предаде. Имената не се срещат другаде в Стария завет.

2. Авторство. От очерка за живота му, който Амос дава в гл. 7:14, 15, научаваме, че е бил пастир и събирач на ниско ценените смокини от чинар. Създава се впечатлението, че макар и беден, е бил независим, което може да обясни защо е могъл да напусне стадото си за известно време. Той не е бил образован човек според нашето разбиране на термина, нито е бил обучен за мисията си в училищата на пророците. Когато, както в случая с Амос, сравнително необразованите и тези, които са се радвали само на малко предимства, са избрани да извършат велико дело за Бога, „превъзходството на

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ам. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

„сила“ се възприема като „от Бога, а не от нас“ (2 Кор. 4:7). Именно това, което човек е, а не само това, което има, го прави годен за служба на Бога.

След като получил божественото си призвание, Амос напуснал Юдея, за да отиде в Израел, вероятно съсредоточавайки своето работа във Ветил, мястото на главния храм на телето и летния дворец на царя. Там той осъжда поклонението пред телето. Срееща противопоставянето му от Амасия, идолопоклонническият първосвещеник, който го обвинява пред царя, че е опасен заговорник (виж Амос 7:10–13). Не знаем нищо за последните дни от живота му.

Амос трябва да бъде класиран сред най-важните пророци заради неговото просто, ясно красноречие и енергията и възвишеността на мисълта му. Малко пророци са по-проникващи в разбирането на основите на природния и моралния свят или показват по-голямо прозрение за силата, мъдростта и святостта на Бог.

3. Историческа обстановка. Амос е призван да изпълни мисията си във време, когато и Израел, и Юдея са процъфтявали. При управлението на Йеровоам II Израел е бил в зенита на своята мощ (виж том II, стр. 83; виж върху Осия 2:8). Йеровоам е победил сирийците и е разширил територията на северното царство до северната граница на първоначалното обединено царство. То се е простирало от Емат, в крайния север, до Мъртво море (4 Царе 14:25, 28). Що се отнася до Юдея, Озия, нейният цар, е покорил едомците и филистимците, е подчинил амонците, е насърчил земеделието и вътрешните мирни изкуства и е събрал голяма, мощна армия, укрепвайки силно Йерусалим (виж 2 Лет. 26:1–15).

Привидно защитен от външни врагове и силен вътрешно, Израел по никакъв начин не очакваше опасност или разрушение. Вярно е, че Асирия привличаше вниманието с нарастващата си мощ, но изглеждаше малко вероятно тя да нападне Израел. Необичайните плодове на просперитета – гордост, лукс, егоизъм, потисничество – узряваха изобилно и в двете царства. Положението в Израел обаче беше по-лошо заради поклонението пред телетата, което беше установено от първия му цар, Йеровоам I (вижте 1 Царе 12:25–33).

Несъмнено това поклонение на телеца е дало причината, поради която както Амос, така и Осия са били упълномощени да насочат пророчествата си особено срещу северното царство.

Тъй като Озия е бил единствен цар на Юдея от 767 до 750 г. пр.н.е., а Йеровоам II е бил единствен цар на Израел от 782 до 753 г. пр.н.е., служението на Амос вероятно е било някъде между 767 и 753 г. пр.н.е. В книгата няма указания за продължителността на активната му пророческа дейност. Твърдението „две години преди земетресението“ (гл. 1:1) не ни помага, защото няма начин да се установи кога се е случило това земетресение. Очевидно Амос е бил по-възрастен съвременник на пророк Осия (виж стр. 20, 21).

4. Тема. Главната цел на Амос беше да привлече вниманието на Божия народ към греховете им и, ако е възможно, да ги доведе до покаяние. Както духът на Павел беше развълнуван в Атина, когато видя колко напълно градът беше отдаден на идолопоклонство, така и Амос сигурно е бил развълнуван от лукса и греховете, които той толкова живо описва в детайли. Той порица греховете, произтичащи от материалния просперитет, екстравагантността, веселбите, разврата на богатите, които бяха способни да правят това, като потискаха бедните и изопачаваха правосъдието чрез подкупи и изнудване. Амос обръща повече внимание на детайлите и обстоятелствата на беззаконието, отколкото Осия. Той е навсякъде графичен, разкривайки прегрешенията в събитията от ежедневието на хората. Изглежда, че никоя зла практика не е убягнала от вниманието му. Той смяташе за свой дълг да предупреди Израел, Юдея и околните народи за божествените наказания, които със сигурност щяха да ги сполетят, ако упорстваха в...

беззаконие. Той обаче завършва книгата си с една славна картина на крайния триумф на праведността над беззаконието.

5. Очертание.

I. Надписът, 1:1.

II. Съдове срещу съседните страни, Юдея и Израел, 1:2–2:16 до 2:16.

A. Дамаск, 1:2–5.

Б. Газа, 1:6–8.

В. Тир, 1:9, 10.

Г. Едом, 1:11, 12.

Е. Амон, 1:13–15.

Е. Моав, 2:1–3.

Г. Юда, 2:4, 5.

Х. Израел, 2:6–16.

III. Пророчески послания за Израел, 3:1–6:14 до 6:14.

A. Сигурността на посланията на пророка, 3:1–8.

Б. Наказанието е неизбежно, защото Израел не се покаява, 3:9–4:13 до 4:13.

В. Плач за съдбата на нацията, 5:1–27.

Г. Горко на онези, които отлагат деня Господен, 6:1–14.

IV. Виденията за заплахи срещу Израел, 7:1 до 9:10.

A. Видението за скакалците, 7:1–3.

Б. Видението за огън, 7:4–6.

В. Видението за отвеса, 7:7–9.

Г. Противопоставянето на Амасия срещу Амос, 7:10–17.

Д. Видението за узрели плодове и глад за Божието слово, 8:1–14.

Е. Видението за наказанието на грешниците, 9:1–10.

V. Обещанието за възстановяване и благословия, 9:11–15.

ГЛАВА 1

1 Амос разкрива Божия съд над Сирия, 6 над филистимците, 9 над Тир, 11 над Едом, 13 върху Амон.

1. Думи. Модифициращият израз „което той видя“ показва, че думите са дошли от Бога.

Пророкът е видял първо чрез божествено откровение това, което е записал впоследствие (вижте 2 Царе 23:2).

Пастири. Буквално „овцевъди“. Глава 7:14, 15 показва, че Амос е бил или дребен собственик на овце, или беден работник. Следователно той е принадлежал към по-скромните класи хора.

Текоа. Малък град в Юдея, разположен в пясъчен и донякъде неплоден пасторален район на 8 километра (8 км.) южно от Витлеем (виж 2 Царе 14:2; 2 Летописи 11:6; 20:20; Йеремиа 6:1). Текоа се отъждествява със съвременния Теку.

Относно Израел. Служението на Амос, подобно на това на Осия, е било особено в полза на Израел, северното царство на евреите, въпреки че Амос не винаги ограничава термина Израел до северното царство, а понякога включва и южното царство, Юдея.

Преди земетресението. Светската история досега не е хвърлила светлина върху това събитие. Обаче, дълго след това пророк Захария споменава това земетресение (виж гл. 14:5). Очевидно е било достатъчно сериозно, за да остави впечатление у следващите поколения.

Йосиф Флавий заявява, че това земетресение е станало, когато цар Озия самонадеяно влязъл в Храма, за да изгори тамян (Древности ix. 10. 4; виж 2 Лет. 26:16–21).

2. Господ ще изреве. Сравнете същата фигура в Йоил 3:16.

Йерусалим. Това позоваване на Йерусалим като обиталище на Господното присъствие очевидно е, за да се подчертае фактът, че Бог не обитава в Дан и Ветил, местата на идолопоклонническото поклонение на телеца (вижте 1 Царе 12:25–33).

Жилища. Евр. не'от, „пасища“. Тъй като самият той е бил пастир, е било доста Естествено е Амос да използва такъв език, за да предаде мисълта, че цялата земя ще изпита Божието отмъщение.

Кармил. Това е планината Кармил, всъщност планинска верига, а не връх. Тя е била известна с изобилното си плодородие (виж Исая 33:9; 35:2; Йеремиа 50:19).

3. Така казва Господ. Преди да се обърне към Израел, Амос произнася присъда върху съседните езически народи заради преследването им на Божия народ. Ако езичниците заслужават наказание, Израел, с много по-голяма светлина, не може да избегне.

Три прегрешения. Вижте също стихове 6, 9, 11, 13; гл. 2:1, 4, 6. Числата не е нужно да се приемат буквално, като обозначаващи определен брой прегрешения във всеки случай. Те се използват, за да обозначат голям брой, като четирите са добавени за по-голяма яснота (вижте върху Йов 5:19; 33:29; Екл. 11:2). Начинът на изброяване е древен поетичен похват, който се среща и в ханаанската литература на Угарит. Следва пример от угаритски: „Ваал мрази две жертви, дори три, ездачът на облаците, жертвата на срама и жертвата на подлостта, и жертвата на малтретирането на слугините.“

Вероятно „три прегрешения“ са били достатъчни, за да се докаже умишлено и непоправимо злодеяние. Но народите, споменати в глави 1 и 2, са надхвърлили дори тази граница. Постоянният грях води до натрупване на вина. Бог дълго търпи нечестивите, но накрая те прекращават границата на Неговото търпение.

Дамаск. Този град е бил столица на силно сирийско царство и представителен за цяла Сирия. Той е бил красиво разположен, процъфтяващ и добре укрепен, един от най-старите градове в света. Откакто Рецин се е вдигнал срещу Соломон (3 Царе 11:23–25) и е превзел Дамаск, който е бил данък на Давид (2 Царе 8:5, 6), Дамаск периодично е бил във вражда с Израел. Това е довело до спазматични войни между двамата (виж 3 Царе 15:16–20; 20; 22; 4 Царе 7; 10:32; 12:17, 18; 13:3–5). Йеровоам II от Израел, по време на чието управление Амос е продължил служението си, отново е победил Дамаск и го е обложил с данък (4 Царе 14:28).

Галаад. Планинските пасища на изток от Йордан. Името тук означава всички страната на изток от Йордан, която е била дадена на Гад, Рувим и половината племе на Манасия (вж. Исус Навин 22:1–4, 9).

Вършачни инструменти. Шейни или каруци, направени от тежки дъски, закрепени заедно, под които са били поставяни остри камъни или железни върхове. Натезавани с тежък камък или с водач, тези инструменти са били теглени от волове върху зърното (виж Исая. 28:27; 41:15). В LXX последното изречение на Амос 1:3 гласи: „Защото те режеха с железни триони бременните на галаадците“ (виж 4 Царе 8:12).

4. Изпратете огън. Изглежда, че това е материален огън, въпреки че трябва да се признае че огънят се използва метафорично за войната и нейните злини (виж Пс. 78:62, 63; Йер. 48:45, 46; 49:26, 27).

Бен-Хадад. Буквално „синът на [бога] Хадад“. Бен-Хадад III беше син на Азаил (виж 4 Царе 13:3). Тези имена може да означават династията на Азаил и

Самият Дамаск с неговите великолепни царски дворци. Този горд град трябваше да получи справедливо възмездие за греховете си.

5. Счупете и резето. Релета са били използвани за заключване на градската порта (вижте 1 Царе 4:13; (Ер. 51:30; Наум 3:13). Следователно, счупването на резето отворило града за врага.

Равнината на Авен. Точното местоположение на тази равнина е неизвестно. Вместо „равнината на Авен“, в LXX се чете „равнината на Он“. Обичайното гръцко име за Он е Хелиополис, „град на слънцето“, и това е накарало някои авторитети да идентифицират равнината на Он като равнината между планините Ливан и Антиливан, в която се е намирало известното светилище на Баалбек, което е било наричано още Хелиополис.

Домът на Едем. Буквално „дом на насладата“. Някои са определили Едем като регион в Месопотамия, обикновено отъждествяван с асирийския Бит-Адини и разположен на брега на река Ефрат (вижте 2 Царе 19:12).

Кир. Местоположението му е несигурно. Това е регионът, от който сирийците (арамейците) първоначално емигрирали (виж гл. 9:7). Няколко години след като това пророчество било дадено, много хора от Сирия били отведени в плен, когато Тиглатпаласар III убил Рецин и разграбил Дамаск (4 Царе 16:7-9).

6. Газа. В стихове 6-8 е произнесен съд над Филистимия, чийто народ е бил наследствен враг на Израел. Поради важността си, Газа, най-южният от петте главни града на Филистия, е споменат като представител на цялата нация, както Дамаск е използван за представяне на цяла Сирия (вижте стих 3). В стих 8 се споменават три други филистимски града – Азот, Аскалон и Акарон. Възможно е Гет да не е споменат, защото вече не е бил важен или защото може би вече е бил разрушен (вижте 2 Лет. 26:6).

Или град Гет може да бъде включен в израза „останалите от филистимците“ (Амос 1:8).

7. Огън. В по-късни времена Газа е завладяна от египетския цар (виж Йер. 47:1), от Александър Велики, който я обсажда повече от два месеца (виж Йосиф Флавий, Древности хі. 8. 4), както и от други нашественици.

8. Азот. Този град, наречен Азот в LXX и в Деяния 8:40, е бил на 203/4 мили (33.2 км.) северо-североизточно от Газа и на няколко мили от морето. Азот е превзет от Озия (2 Лет. 26:6), от Саргон, цар на Асирия (Ис. 20:1), и от Псамтик, цар на Египет.

Ашкелон. Това беше единственият известен филистимски град, разположен на морския бряг. Той се намирал в естествен амфитеатър, което му придавало внушителен вид от морето. Въпреки че имаше малко и лошо пристанище, той водеше активна търговия, която беше главният източник на неговата сила и значение.

Ще обърна ръката Си. Тоест, отново ще посетя Акарон с наказание (вижте Исая 1:25).

Екрон. Този град се намирал на около 17,6 км източно-североизточно от Азот. Всеки град на Филистимия имал свой собствен цар, но всички образуваха една конфедерация, така да се каже, обсъждайки и действайки заедно при всеки необходим повод (вижте Съдии 3:3; срв. 16:5, 8, 18; 1 Лет. 12:19).

9. Тир. В стихове 9 и 10 е произнесена присъда над Тир, главният град на финикийците.

Предаден. Тир, като горд и велик търговски град по онова време, сътрудничи с филистимците срещу евреите (виж Пс. 83:7). Амос не обвинява Тир в отвеждането на пленниците, а в предаването им на едомците, като по този начин забравя завета, сключен с Давид и Соломон (виж 2 Царе 5:11; 3 Царе 5:1, 7-11; 9:11-12).

14; 2 Лет. 2:11–16). Тъй като финикийците продали народа на едомците, те били отговорни за жестокостите, на които тези евреи били подложени. В Божиите очи човек е също толкова виновен за престъплението, което подстрекава, колкото и за престъплението, което самият той може да извърши.

10. Огън. Континенталната част на Тир е превзета от Сенахирим, а по-късно от Ашурбанипал. Остров Тир е обсаден от Асархадон и Ашурбанипал и е платил данък. Той е превзет и разрушен от Александър Велики (виж Езекиил 26:3, 4).

11. Неговият брат Амос сега започва да осъжда трите народа, кръвно свързани с Израел – Едом, Амон и Моав. Едом, потомък на Исав, е бил най-близкородственият и най-враждебният. Пророкът осъжда небратското отношение на Едом към потомците на Яков, от времето на Исав до времето на Амос, а не никакви конкретни действия (Числа 20:14–21; вж. Втор. 2:2–8; 23:7; 4 Царе 8:20–22; 2 Лет. 1:1).

28:16, 17). Цялото пророчество на Авдий е срещу Едом (виж също Езекиил 25:12–14; 35; Йоил 3:19). Лошо е да мразиш враг, по-лошо е да мразиш приятел и още по-лошо е да мразиш брат.

12. Теман. Или име за Едом, или област от Едом, населена от племе, произлизащо от Исав (виж върху Бит. 36:11, 34; Йер. 49:7).

Бозра. Важен град в Едом, разположен на хълм на около 38,4 км югоизточно от Мъртво море и на около 48 км северно от Петра.

13. Амон. В стихове 13–15 пророкът обявява, че съдът ще сполети Амон. Амонците били свързани с Израел чрез Лот. Харемът на Соломон включвал много жени от Амон (3 Царе 11:1, 7). Въпреки че амонците изглежда първоначално са били хищнически и скитащ народ, изобилието от руини в земята им показва, че по-късно те са били установени хора с постоянни жилища.

Разкъсани. За примери на враждебността на амонците към Израел вижте 1 Царе. 11:1–3; 2 Царе 10:1–5; 2 Лет. 20; Неем. 2:10, 19; 4:1–3. Завист, ревност и страх обединили амонците с моавците, за да наемат Валаам да прокълне Израел (виж Втор. 23:3, 4). Въпреки че нямаме друг запис за скандалния акт на амонците срещу галаадците, описан тук, Азаил от Сирия използвал този метод на варварство и е напълно възможно амонците да са се присъединили към него в това варварско престъпление (виж 4 Царе 8:12; Осия 13:16).

Разширете границите им. Амонците претендираха за територията, която израилтяните бяха завладели от Сихон и се опитали да го превземат по времето на Йефтай (виж Съдии 11). По-късно те завзели територия от Гад, което им донесло строго осъждане от пророк Йеремиа (виж Йер. 49:1–6).

14. Рава. Буквално „велика“, т.е. „столица“. Рава, или Рабат-Амон, е била столица на Амон, разположена на изток от Йордан на южния ръкав на река Явок, и е била единственият важен град в областта. Тя е била превзета от Давид (виж 2 Царе).

11:1; 12:26–31). Според Йосиф Флавий, Амон е превзет от Навуходоносор (виж Йер. 27:1–7) по време на египетската му кампания („Древности“, том 9, том 7). Съвременното име на Рава е „Аман“ (обърнете внимание на сходството с „Амон“), столицата на съвременното кралство Йордания.

С викове. Препратка към бойния вик на противниковата войска, който е засилил ужаса на сцената на касапницата (виж Йов 39:25).

С буря. Израз, показващ Божия гняв срещу града (виж Йеремиа 23:19).

15. Техният цар. Евр. малкам, което може правилно да се преведе като техен „цар“ или да се приеме като собствено име, за Милхом (виж върху 2 Царе 12:30; 3 Царе 11:5), по-известен като Молох, който е бил главното божество на амонците (виж върху 3 Царе 11:7; Йеремиа 49:1; Софоний 1:5). Беше напълно в хармония с духа на времето местното божество или божества да се считат за споделящи съдбата на войната със своите поклонници (виж Исаия 1:1). 46:1, 2). Възможно е Амос да е възнамерявал както царят, така и богът на амонците да бъдат отведени в плен като доказателство за пълното поражение на този народ.

В плен. В случая с Израел, пленът е бил предназначен да осъществи реформация. За езическите народи, обвинени тук от Бога, пленът щеше да отбележи края на благодатния срок.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 GW 333; MH 148

ГЛАВА 2

1 Божият гняв срещу Моав, 4 върху Юда, 6 и върху Израел. 9 Бог се оплаква от техните неблагодарност.

1. Така казва Господ. В стихове 1–3 пророкът произнася божествения съд над Моав, братския народ на Амон (виж Битие 19:30–38), и подобно свързан с Израел чрез Лот (виж върху Амос 1:13).

Моав. Враждебността на Моав към израилтяните се разкрива в наемането от тях на Валаам, за да прокълне Божия народ (виж Числа 22–24; виж също 2 Летописи 20:22). В надписа на Моавския камък, Меса казва: „Аз направих това високо място за Хамос в Корха..., защото той ме спаси от всички царе и ми даде да триумфирам над всичките ми врагове. Амрий, царят на Израел, потискаше Моав много дни, защото Хамос беше разгневен на земята си“ (виж Допълнителна бележка върху 4 Царе 3).

Изгорили костите. Това оскверняване на тялото на едомския цар (вж. 2 Царе 23:16; Йер. 8:1, 2), което е било смятано от евреите за голям позор, не е записано другаде. Тъй като Амос се концентрира особено върху престъпления, извършени срещу Божия народ, това престъпление може да е имало някаква връзка с Израел или Юдея. Възможно е да се е случило по времето, когато едомците се съюзили с Йорам и Йосафат в съюз срещу Меса, царя на Моав (вж. 2 Царе 3:7, 9), автора на известния Моавски камък. Йероним цитира еврейско предание, според което след тази война моавците, в отмъщение за помощта, която Едом оказал на израилтяните, изкопали тялото на едомския цар, за да опозорят костите му.

2. Кириот. Евр. qeriyyoth, или „градове“, „места“, или собственото име на град. Вместо „Кириот“, в LXX се чете „на градовете“. По-добре е обаче да се разглежда керийот като името на един от главните моавски градове (виж Йер. 48:24, 41). Градът е споменат в ред 13 от Моавския камък (за превод на надписа вижте Допълнителна бележка към 4 Царе 3).

Умрете в смут. Като „бунтовните“ моавците живееха и така, по божествено възмездие, щяха ли да умрат (виж Числа 24:17; Йеремиа 48:45).

Тръба. Евр. шофар, „овнешки рог“ (виж том III, стр. 39).

3. Съдия. Вероятно тук се използва в смисъла на „цар“ (виж Михей 5:1) като главен магистрат на нацията.

4. Така казва Господ. След като произнесе съд над чужди народи, Амос сега стига до истинската тема на своето пророчество – греховете на собствения си народ и наказанията, които ще ги сполетят. Тъй като израилтяните бяха отхвърлили далеч по-голяма духовна светлина от езичниците, те бяха под много по-голямо осъждане (виж Йоан 9:40, 41). Амос първо разглежда южното царство Юда (ст. 4, 5), а след това стига до основната си цел – северното царство Израел (ст. 6–8).

Закон. Евр. Тора, общото наименование за целия набор от заповеди и предписания, както морални, така и церемониални (виж Втор. 31:9; Притчи 3:1). Споменатите по-рано чужди народи са осъдени заради престъпленията си срещу Божия народ и срещу закона на съвестта. Юда тук е осъдена и наказана за престъпленията си срещу самия Господ и писания закон, разкритата религия. Имайки познания за закона Господен, отговорността на Юда пред Бога е била несравнимо по-голяма от тази на другите народи. Като осъжда Юда, народа на собствената си страна, Амос показва Божията безпристрастност (виж Рим. 2:11–13).

Техните лъжи. Тоест, техните суетни идоли и тяхното идолопоклонство. Не е необичайно библейските писатели да наричат идолите „нищо“, незначителни същества (виж Исая 41:23, 24; Йеремиа 10:14, 15; 16:19, 20; 1 Коринтяни 8:4; 10:19).

Ходил. Често срещан старозаветен израз, който обозначава следването на определен курс на морално и духовно поведение (виж 1 Царе 15:26; 2 Царе 8:18; Езекиил 23:31). Погрешните вярвания на Израел доведоха до погрешни действия; и времето, трагично, даде на грешката вид авторитет и положение. Погрешният път на едно поколение стана приет стандарт за следващото.

5. Изпрати огън. Това пророчество се изпълни за първи път при разрушението на Йерусалим от Вавилонците под управлението на Навуходоносор през 586 г. пр.н.е. (виж 4 Царе 25:8, 9; Йеремиа 17:27; Осия 8:14). През 70 г. сл. Хр. Йерусалим отново е опожарен, когато римски войници, водени от Тит, го превземат.

6. Така казва Господ. Като кулминация на тази поредица от послания, пророкът сега осъжда Израел за несправедливост, жестокост, кръвосмешение, лукс и идолопоклонство. Божествените изявления срещу езическите народи наоколо, както и срещу Юда и Йерусалим, сега се спускат с пълна сила върху нечестивия Израел.

Бог вече е обвинил Юда (ст. 4), предвиждайки опит от страна на Израел да оправдае злите си пътища, като посочи недостатъците на Юда. Заслужава да се отбележи, че Бог порицава Израел не толкова за презирането на „закона Господен“ (ст. 4), за който те до голяма степен са били невежи, колкото за извършването на социални несправедливости, за които са знаели, че са погрешни.

Чифт обувки. Сандалите обикновено са били евтини. Това показва, че за най-малките съображения хората са отказвали справедливост на бедните (виж Езекиил 13:19). Очевидно е, че алчността е била основният грях на Израел.

7. Това задъхване. Алчността доведе до потисничество на бедните. Този израз изглежда представя желанието на тези потисници да видят бедните смазани до земята или да ги поставят в такова окаяно положение, че нуждаещите се да посипят прах върху главите си (виж Исус Навин 7:5, 6; Йов 2:12). LXX свързва това първо изречение от стих 7 директно със заключителните думи на стих 6 и така гласи: „И сиромаша за сандали, неща, които стъпват в земната пръст, и те удрят по главите на сиромаша.“ Вулгата го дава: „Които смажат главите на сиромаша в земната пръст.“

Кротките. Това са смирените, миролюбиви, непретенциозни и като цяло благочестиви хора, за разлика от онези, които са горди, самоуверени и не чувстват нужда от Бог в живота си (вижте Исая 11:4; Соф. 2:3; Мат. 5:5).

Да оскверня. Буквално „за да оскверня“ или „с цел да оскверня“. Тези Прегрешенията срещу Господа не са били извършени от невежество, а умишлено, преднамерено, в непокорен, бунтарски дух.

Моето свято име. Тъй като тези престъпления бяха извършени от онези, които се наричаха народ Господен, те Му донесоха безчестие сред езичниците (вижте Лев. 20:1–3; Езек. 36:16–23; Рим. 2:24; виж също стр. 32, 33).

8. Дрехи, дадени в залог. Тези дрехи бяха големите връхни дрехи, които носеха бедните. през деня и с които са се покривали през нощта. Ако са били дадени на друг като залог, е трябвало да бъдат върнати до падането на нощта (виж Изх. 22:26, 27; Втор. 24:10–13). Тук пророкът осъжда онези коравосърдечни, алчни мъже, които са запазили тези дрехи като свои, нарушавайки закона.

Вино на осъдените. Буквално „виното на глобените“. Виното се е получавало чрез глоби, налагани на потиснатите. LXX предава този пасаж като „И те са пили вино, спечелено с изнудване“.

Дом на техния бог. Това може да се отнася до дома на Господа, на когото Израел изповядвал, че се покланя под символа на телето, поклонение, установено, когато северното царство на Израел се отделило от Юдея, под ръководството на Йеровоам I (вижте 1 Царе 12:25–33).

9. И все пак аз унищожих. Тук Господ упреква Израел за липса на благодарност за благоволенieto и добротата, които им беше показал. В еврейския текст акцентът се поставя върху личното местоимение, сякаш казва: „И все пак аз, дори аз, унищожих.“ Именно заради престъпленията, извършени сега в Израел, Бог беше прогонил аморейците и другите ханаански народи. Можеше ли Израел да очаква да избегне съдбата си?

Аморейци. Общо наименование за жителите на Ханаан, които са били прогонени, когато Израилтяните завладели земята (вижте върху Бит. 15:16; Исус Навин 3:10; Съдии 1:34; вж. Изх. 33:2; 34:11; Втор. 1:20, 27).

Кедри. Кедърът е бил известен в древния Изток с височината си (виж Исая 2:13; Езекиил 17:22; 31:3).

Дъбове. Евр. „алоним“, дума, която описва не някакъв конкретен вид дървета, а големи дървета като цяло.

10. Също така I. Отново личното местоимение е емфатично в еврейския език (вижте стих 9). Предупреждението от стих 9 е подсилено от позоваване на положителни доказателства в историята на Израел за Божията сила.

От египетската земя. Освобождението от Египет и напътствието чрез пустинята са цитирани като изключителни примери за Божията благосклонност и защита към Неговия народ. Тези пасажии съдържат много препратки към Петокнижието, което показва, че Амос и неговите слушатели са били добре запознати с него (виж Изх. 20:2; Втор. 29:5).

11. Пророци. Чрез тях Бог разкри Своята воля (виж Числа 12:16) и чрез тях съобщи тази воля на хората (виж Евреи 1:1).

За назореите. Назореите се заклели да се въздържат от силни напитки, от употребата на бръснар и от всяко ритуално оскверняване (вижте върху Числа 6:2–7).

12. Вино за пиене. Вместо да се възползва от светия живот на тези мъже, отстъпническият Израел се опитал да накара назореите да нарушат обетите си.

Не пророкувай. Вместо да приеме свидетелството на пророците, Израел отхвърли тези божествено вдъхновени послания и често се отнасяли зле с онези, които били изпратени да носят Божието слово на хората (виж Йеремиа 20:9; 1 Коринтяни 9:16). Неблагодарни и непокорни, израилтяните не можели да търпят онези, които били живо укорение за собствените им зли пътища (виж 1

Царе 13:4; 19:1, 2; 4 Царе 6:31; Исаия 30:9, 10; Матей 23:37). Онези, които не издържат вярното проповядване, ще имат много отговорности, а онези, които го потискат, много повече.

Когато хората си затварят ушите, за да не чуят Божието слово, те почти затварят пътя, по който Неговият Дух има достъп до душата.

13. Ето. Пророкът предупреждава за наказанието, което ще дойде заради греховете на хората и показва пълната безсмисленост на разчитането на техните човешки ресурси.

Притиснат. Евр. 'uq, което според някои източници означава „клатушкам се“. Според

за други „uq“ е еквивалентно на suq, „притискам“. Формата на глагола предполага един от следните преводи: „Аз те карам да се клатушкаш“ или „Аз притискам [или „ще притисна“]“. Фразата „под теб“ може да се преведе като „на твоето място“ (виж KJV полето; вж. RSV). Преводът „Аз те карам да се клатушкаш“ предполага тълкуването, че Господ ще накара Израел да се клатушка под бремето на наказанието си, като каруца, треперееща под тежкия си товар и очевидно готова да се срути.

14. Бягството. Буквално „убежище“. Бързите няма да намерят безопасно място, където да прибегнат за защита (виж Пс. 142:5).

Не укрепване. Няма оръжия, които могат да бъдат успешно използвани срещу Бога; няма сила, която може да се сравни с Неговата сила (виж Йов 40:9; Исаия 45:9).

16. Голи. Воините ще отхвърлят всяка пречка, която би могла да попречи на бягството им (вижте 1 Царе 19:24; вижте също Йоан 21:7).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

13 ЗТ 474

ГЛАВА 3

1 Необходимостта от Божия съд срещу Израел. 9 Публикуването му, с причините от него.

1. Чуйте тази дума. Тази фраза се среща в началото на глави 3; 4; 5. Тези глави съдържат три отделни послания, които посочват по ясен начин греховете на Израел и обявяват приближаването на Божиите наказания заради тези грехове. В това, първото от трите послания, Бог изправя Израел пред божествената справедливост и подчертава отчуждението, което сега съществува между Него и Неговия народ (вижте стихове 3, 10). За основната тема на това послание вижте стих 3.

Цялото семейство. Това показва, че божественият призив е отправен към всичките дванадесет племена, към които Господ е проявил голямата Си благосклонност, като ги е извел „от Египетската земя“ (виж гл. 2:10). Обаче, осъждането, което следва, е насочено специално към северното царство Израел.

2. Само ти. Специалните отношения на Бог с израилевите деца често се подчертават в Писанията (виж Втор. 4:7, 20; 14:2; 2 Царе 7:23; 1 Лет. 17:21; Рим. 9:4, 5). Когато Израел, като нация, отказа да живее според високите си привилегии и да приеме своите отговорности, това привилегировано положение му беше отнето и дадено на духовното семейство на Бог на земята, християнската църква (виж стр. 35, 36). Ние сме доведени в семейството на Бог (виж Гал. 3:26, 29) чрез нашето духовно раждане чрез вяра в Христос като наш Спасител (виж Йоан 1:12, 13; 3:3; 2 Петрово 1:4). Това ни прави „синове Божии“ (1 Йоан 3:1) и следователно „сънаследници с Христос“ (Рим. 8:17), и получатели на благодат и на всички семейни привилегии (виж Гал. 4:6, 7).

Наказване. Поради високите им привилегии и изобилната светлина, която Господ беше позволил да огрее пътя им, Той щеше да накаже особено Израел за тяхното

уникалности. Колкото по-ясно осъзнаваме духовното си родство с Бога, толкова по-осъдително е да отхвърляме Бога и толкова по-заслужаващи са последствията за подобни действия. Големите привилегии не трябва да се злоупотребяват, иначе те ще ни донесат големи наказания (виж Лука 12:47, 48). Божията любов към нас все още е там, което Го подтиква да опита друг начин, макар и „странен“ начин – наказание, с надеждата да ни доведе до морално и духовно поправяне (виж Исая 28:21).

Всичките ви беззакония. Главният грях на северното царство Израел беше отстъпничеството (вижте гл. 3:14; 4:4; 5:4, 5). В тази глава обаче трябва да се отбележи, че греховете, които по-специално водят до божествено порицание и заплаха от наказание, са крайната морална поквара, алчността и лукса, които от своя страна водят до безсрамно пренебрегване на простите задължения, които дължим на ближните си, и до насилствено потисничество на бедните. Последното зло многократно е причина за остро порицание (виж гл. 2:6, 7; 4:1; 5:11, 12; 8:5, 6). Амос остро осъжда великите и богатите за пренебрегването и злоупотребата с тяхното богатство и влияние, онези благословии, които е трябвало да бъдат използвани за отстраняване на тази поквара и бедност.

3. Могат ли двама да ходят? Вижте гл. 2:4. Този въпрос е ключов за първото от трите послания (вижте гл. 3:1).

Бъдете съгласни. Буквално „имайте среща“. Точно както двама души не вървят заедно освен ако нямат обща цел, Господ показва, че специалните отношения, които Той е имал с Израел (ст. 2), не могат да продължат, докато Израел се придържа към беззаконията си. LXX изрично предава този стих: „Ще ходят ли двама заедно, ако не се познават?“ Да „ходят заедно“ с Бога не означава случайно действие, а продължаващ навик, който произтича от установена връзка. Това означава другарство, основано на взаимна хармония на ума и духа. Двама души трябва да вървят в една и съща посока, ако искат да вървят „заедно“.

4. Ще реве ли лъв? Преди да произнесе присъда над народа си, пророкът представя някои сравнения. Чрез тях той показва истината, че всеки ефект трябва да произтича от определена причина, точно както всяка причина произвежда определен, много определен ефект. Като правило лъвът реве най-страшно, когато е на път да скочи върху плячката си. По същия начин, когато Бог изрича гласа Си чрез пророка, хората могат да бъдат сигурни, че това означава, че Бог е на път да накаже Своя народ (вж. гл. 1:2; 3:8).

5. Може ли птица да падне? Както птицата не може да бъде хваната, освен ако не ѝ е поставен капан, така и когато грешникът си постави капан на беззаконието, той не може да избегне наказателните му последици (виж Пс. 7:15, 16; 9:15; 40:12; Притчи 5:22).

Джин. „Примамка“ или „капан за птици“. Този капан вероятно е бил мрежа с пръчка за пружина, която при докосване се е издигала с част от мрежата, обгръщайки и хващайки птицата.

Абсолютно нищо. Точно както примка не би се отворила, нито би се хванала, ако не е хванала нещо, следователно пророкът със сигурност не би предизвестил идването на божествено възмездие, ако нарушителите не го заслужават.

6. Тръба. Евр. шофар, „овнешки рог“, използван специално за сигнализиране (вж. том III, стр. 39). Както внезапно засвирена тръба в града кара гражданите да се страхуват, така и посланието на Амос ще предизвика тревога (вж. Езек. 33:2–5).

Зло. Тук се използва за обозначаване на бедствие, страдание и съд (вижте върху Исая 45:7; 63:17). Предстоящото разрушение на Израел и превземането на столицата му Самария са представени като идващи от Господа, с приближаващия враг като Негов представител (Исая).

10:5; виж РК 291). Библията по характерен начин приписва действието и развоя на събитията в такива кризи директно и непосредствено на Бога (виж 1 Царе 18:10; 3 Царе 22:19–23; Йов 1:6–12; Исаия 45:7; виж върху 2 Лет. 18:18).

7. Наистина Господ Бог. Всички злини, заплашвани срещу Израел, ще дойдат, но не без първото предупреждение на Господа към народа чрез пророците (виж Йоан 13:19; 14:29). Божията милост се показва от факта, че Той не налага наказанията Си върху хората, докато първо не ги предупреди чрез пророците Си. Той предсказва злото, което ще дойде, с надеждата, че няма да бъде принуден да го нанесе. Преди Господ да нанесе язвите върху Египет, Той предупреди фараона чрез Моисей. Преди римляните да разрушат Йерусалим, Исус предсказа разрушението на града. Така и в наши дни, преди разрушението на света при второто пришествие на Христос, Бог изобилно ни е наставлявал чрез пророчествата на Своето Слово (вижте GC 594, 598; 7Т 14).

Въпреки факта, че Израел е „заповядал на пророците, казвайки: Не пророкувайте“ (Амос 2:12), Бог заявява, че ще продължи да разкрива волята Си на избраните Си пратеници.

Неговите слуги. Високата почит, която Бог отдава на пророците, се вижда от факта, че те не са само „Негови слуги“, но и Негови довереници, на които е поверен Неговият собствен съвет.

8. Кой може да купи пророчество? Както ревът на лъв произвежда ефект на страх у човек и животно, така и божественото слово произвежда ефект върху пророка и той не може да се въздържа да не говори (вижте Йер. 1:7; 20:9; Деяния 4:19, 20; 1 Кор. 9:16).

9. Публикувам. Буквално „направя да се чуе“ или „провъзгласява“. Амос призовава езичниците да наблюдават беззаконията на Израел. Жителите „в дворците“ или „крепостите“ на Филистия (представена от Азот) и на Египет, чиято помощ Израел тогава се е стремял (виж Осия 7:11, 12:1), са особено посочени. Вместо „Азот“, LXX гласи „асирийците“.

Съберете се. Защото Самария, столицата на Израел, е построена на хълм, който стоейки сам в долина или ниско място, заобиколен от планини, пророкът отправя фигуративен призив към зрителите да се съберат, за да наблюдават „смутенията“ и потисничеството, случващи се в града. Вместо „големите смутове“, LXX чете „много чудни неща“, което предполага, че действията, извършени в Самария, са били голяма изненада дори за езичниците.

Потиснатите. По-скоро „потисничеството“ или „изнудването“.

10. Защото те не знаят. Хората от Самария, а следователно и от целия Израел, бяха изоставили справедливостта, самата основа на обществото (вижте Исаия 59:9, 12–15; Йеремиа 4:22). Характерно за моралната и духовна слепота, причинена от греха, е, че грешникът не само не върши добро, но накрая изглежда неспособен да го осъзнае. Сравнете Осия 4:6.

11. Противник. Вероятно или асирийският цар Салманасар, който повече от някога е нападнал Израел и е обсадил Самария (виж 2 Царе 17:3–6; 18:9–12), или неговият наследник Саргон, който твърди, че е превзел града и неговите жители (виж Том II, стр. 62, 85).

12. Като пастир. Божественото наказание ще бъде толкова строго, че всички освен жалък остатък от Израел ще бъдат въвлечени в него. За пастира Амос (виж гл. 1:1; 7:14) тази илюстрация би била съвсем естествена.

Взема. Буквално „отвлича“, „спасява“ или „избавя“.

13. Чуйте. Вероятно тези думи са адресирани към езичниците, които вече бяха беш натоварен да стане свидетел на греховете на Израел (ст. 9), като им заповяда сега да видят наказанието на Израел.

Господ Бог, Бог на Силите. Единственият пример в Стария завет за това пълно заглавие (виж на Йеремя 7:3; виж също том I, стр. 170–173).

14. Ще посетя. Тоест, с цел наказание (виж Пс. 8:4; 59:5).

Олтари на Бетел. Най-вероятно са били наречени така, защото там е бил Йеровоам I първо издигнал отстъпнически олтар, последван от други (виж 1 Царе 12:26–33).

Роговете. Това са били издатините в четирите ъгъла на олтара (виж Изх. 27:2; 29:12; Лев. 16:18). Пророкът тук предсказва, че тези средства за идолопоклонство ще участват в унищожението на идолопоклонниците.

15. Зимна къща. Вижте върху Йер. 36:22.

Къщи от слонова кост. Археологията показва, че много от къщите на богатите по това време време са били облицовани с панели или инкрустирани със слонова кост (вижте върху 1 Царе 22:39; вижте илюстрацията срещу стр. 225).

Големи къщи. Или „много къщи“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 ПП 85, 174; 4Т 507

7 ДА 234; ГК 324; МЛ 40

15 РК 286

ГЛАВА 4

1 Той изобличава Израил за потисничество, 4 за идолопоклонство, 6 и за непоправимостта им.

1. Чуйте. Вижте гл. 3:1. За основната бележка на това, второто послание, вижте гл. 4:12.

Краве. Спорно е дали под „краве“ пророкът има предвид конкретно пищните жени на Самария или използва термина „краве“, за да представи женствения характер на мъжете (вижте върху Осия 10:5). Фактът обаче, че и двата рода се срещат в еврейските глаголи и местоимения в стихове 1–3, предполага, че Амос порицава обичайния лукса живот на водещите мъже и жени в столицата на Израел.

Васан. Васан е разположен в североизточната част на Палестина, на изток от река Йордан (виж Служението на Амос в дните на Йеровоам II). Земята е била известна с богатите си пасища и големи стада добитък (виж Втор. 32:14; Пс. 22:12; Езек. 39:18). Поразителният пример за сравнение, използван тук, е това, което човек би очаквал да използва пастирят Амос (виж върху Амос 1:1).

Планината Самария. Хълмът Семер, върху който е построена Самария (вижте върху 1 Царе 16:24).

Потискайте бедните. Това може да е намек за насилието и измамите, които тези екстравагантни жени налагат, така да се каже, на съпрузите си, за да си осигурят средства за лукс и разврат. Пример за това са Ахав и жена му Йезавел (вижте 1 Царе 21:1–16).

Техните господари. Тоест, техните съпрузи (виж Бит. 18:12; 1 Петрово 3:5, 6). Или, ако „крави“ се отнася до женствения характер на мъжете, „господари“ би се отнасяло до водачите. С думите „Донесете и да прием“ тези нечестиви жени поканиха съпрузите си да им осигурят средства за разврат и да се присъединят към тях в техните веселби.

2. В Своята святост. Тук Бог обещава в Своята святост да отмъсти за греховете на Израел несвятост. Самата Божия природа не може да толерира беззаконието вечно (виж Исая 6:3, 5).

Той. Вероятно врагът, инструментът на Божието наказание. Думите „кукички“ и „рибарски кукички“ показват, че израилтяните ще бъдат напълно безпомощни пред враговете си,

и така ще бъдат хванати за унищожение като риби, уловени с куки (виж Йер. 16:16; Авак. 1:14, 15, 17). Издърпването на риба с кука е болезнено за рибата и се удвоява, когато тя се съпротивлява.

3. През проломите. Или „през проломите“. Точно както добитъкът преминава бързо през пролуки в ограда, така и Израел щеше да излезе, изоставен и отчаян, като животни, по време на падането на Самария. Те щяха да излязат, всеки право напред, или в опит да избягат през най-близкия пролом, или в опит да бъдат отведени в плен.

Дворец. Евр. *harmon*, чието значение не е известно. В LXX за това последно изречение гласи: „и ще бъдете изхвърлени на планината Реман, казва Господ.“ Трудно е да се знае точно какво означава този пасаж, освен че изглежда посочва дестинация за техния плен.

4. Елате във Ветил. По ирония на съдбата Амос сега призовава Израел да покаже ревността си за идолопоклонство, и по този начин увеличават вината си (виж 1 Царе 18:25–27). Ветил е специално споменат, защото е главното място на тяхното идолопоклонство (виж върху Амос 3:14).

Галгал. Вижте върху Осия 4:15.

Всяка сутрин. Докато се занимавали с идолопоклонство, израилтяните очевидно внимавали да продължат поне някакво подобие на редовното левитско поклонение. Амос говори иронично, вероятно не за ежедневната жертва (виж Числа 28:3, 4), а за приношенията, правени от отделни израилтяни, които не е трябвало да се принасят всеки ден. Често е вярно, че онези, които безсрамно нарушават най-простите морални задължения, проявяват заедно с това голямо религиозно усърдие и не могат да направят достатъчно в поклонението. Самото религиозно усърдие обаче не дава доказателства за истинско благочестие. Тази външна религиозна форма и упражнение често компенсира липсата на истинска вътрешна праведност и по този начин успокоява съвестта.

Според пророчеството, този грях от времето на Амос ще бъде особено валиден и за времето непосредствено преди второто пришествие на Христос (виж 2 Тим. 3:1, 5). Да съгрешиш и след това да се покаеш в религиозна форма е полесно, отколкото да разпнеш плътта и да се отделиш от греха. Това обаче приспива прегрешителя в опасно самодоволство.

Три години. Буквално „три дни“. Това е в съответствие с LXX, който гласи „всеки трети ден.“ Тук Амос заръчва на хората, с иронично преувеличение, да носят десетъците си на всеки три дни. Ако израилтяните принасяха „жертви всяка сутрин“ и даваха десетъци на всеки три дни, но въпреки това не променяха сърцето си и не проявяваха истинско покаяние, нищо повече нямаше да се спечели от засилено отстъпничество от Господа.

5. Принасям жертви. Буквално „изпращам [жертвоприношения] в дим“.

С квас. Законът постановявал, че никакъв квас не трябва да се използва във връзка с хлебна жертва, която се изгаря чрез огън (виж Лев. 6:17; 7:12; виж върху Лев. 2:11; 23:6). Когато по някакъв повод се принасяли квасни пите, те не трябвало да се поставят върху олтара и да се изгарят, а единият трябвало да бъде за свещеника, който извършвал церемонията, а останалите да се изядат на жертвената трапеза (виж Лев. 7:13, 14). Тук отново по ирония пророкът обвинява, че хората в своята неоторизирана ревност не само изгаряли на олтара квасеното, но, за да покажат колко са щедри, също така принасяли чрез огън това, което трябвало да бъде отделено за други цели.

Провъзгласете и публикувайте. Вижте гл. 3:9. Посланието на пророка продължава с ироничен тон. Очевидно хората от времето на Амос, подобно на фарисеите от времето на Христос (вижте Мат. 6:2), демонстративно са заявявали на своите събратя, че са на път да принесат това, което смятат за доброволно, а не задължително, приношение.

Това ти харесва. Тоест, ти обичаш този начин на правене на нещата. Израел се е придържал към погрешната идея, че религията се състои в правилните външни форми на поклонение, без да обръща внимание на факта, че „послушанието е по-добро от жертвата“ (1 Царе 15:22).

6. Чистота на зъбите. Буквално „голи зъби“. Този израз означава глад, като е паралелен по значение на думите, които следват, „липса на хляб“. Хората не са били предупредени за факта, че гладът може да дойде в резултат на отстъпление (виж Лев. 26:14–

20; Втор. 28:47, 48). И все пак те не се трогнаха от тези предупреждения.

И все пак. Обърнете внимание на петте срещания на тази дума в гл. 4 (ст. 6, 8–11). Бог беше допуснал глад, суша, бедствия, мор и бедствия, но Израел „все още“ отказваше да се върне при истинския Бог. Когато Божиите думи се окажат недостатъчни, те са последвани от наказания. Тези страдания обаче не са донесли добри резултати и затова пет пъти в тези стихове се чува тъжният рефрен: „но не се обърнахте към Мене, казва Господ“ (ст. 6, 8–11).

7. Още три месеца. Няма дъжд три месеца преди разгара на жътвата.

би означавало сериозен провал на реколтата.

Накараха да вали. За да не се припише сушата на слепите закони на природа, но за Бога, нейното присъствие беше избирателно.

Едно парче. Тоест, земя.

8. Два или три града. Поради липсата на дъжд имаше голям недостиг на вода, което налагаше да се изминават големи разстояния, за да се получи.

Скитал се. Буквално „колебал се“ или „движел се нестабилно“. Това показва изтощението състоянието на хората поради жажда.

Не е върнато. Вижте стих 6.

9. Взривяване. Вижте Втор. 28:22; 3 Царе 8:37; Агей 2:17. Или повреда на растенията, или изсъхване, причинено от парещия източен вятър (вижте Ис. 27:8; Езек. 17:10; вижте върху Йер. 4:11).

Мухъл. Смята се, че е болест, която кара зърното да побледнява и пожълтява и да става безплодно.

Палмов червей. Някои смятат, че е вид скакалец (вижте върху Йоил 1:4), въпреки че други... твърдят, че са гъсеници.

Не е върнато. Вижте стих 6.

10. Начинът на Египет. Тоест, според начина, по който е била устроена страната на Нил поразени (виж Изх. 9:8–11; Ис. 10:24, 26; Езек. 32:15).

Вашите млади мъже. Възможно е тежките загуби, които израилтяните претърпяха във войните си със сирийците се споменават тук (виж 4 Царе 6:24, 25; 8:7–12; 13:3, 7, 22).

Воня на лагерите ви. Вероятно е препратка към чумата, причинена от непогребаните трупове. За тази клауза в LXX гласи: „и в гнева си срещу вас запалих лагерите ви“.

Не е върнато. Вижте стих 6.

11. Свалени. Евр. хапак, думата, използвана за описание на унищожението на Содом и Гомор (виж Бит. 19:24, 25; Втор. 29:23; Йер. 20:16). Сравнението на участието на Израел с тази на Содом и Гомор показва величината на техния грях и произтичащото от него наказание (виж Ис. 1:9, 10).

Като главня. Това е пословичен израз, означаващ тясно спасение със загуба, тъй като „главнята“, която е грабната от огъня, е била частично изгорена (вижте Захария 3:2; 1 Коринтяни 3:15; Юда 23).

Не е върнато. Вижте стих 6.

12. Следователно. Тежестта на наказанието би могла да събуди известна надежда, че хората биха могли да се покаят. Бог се опитва с всички възможни средства да ни спаси, преди да пристъпи към крайни мерки. Ако ползите не бъдат признати, Той изпраща наказания. Те не целят унищожение, а отваряне на очите на прегрешителите, за да могат хората да видят Бога и да се покаят. Следователно, Божиите съдби са както знаци на Неговата благодат, така и доказателства за Неговия гняв.

Пригответе се да посрещнете. Посланието на пророка всъщност беше: „Пригответе се да посрещнете идващите съдби на Господа.“ Онези, които се вслушат в призива и се покаят, ще бъдат простени и ще бъдат уверени в Божията защита в деня на ужасното наказание. В LXX гласи: „Пригответи се да призовеш Бога си, Израилю.“ Бог никога не заповядва на хората да се подготвят да Го срещнат, без да е осигурил милост за онези, които го правят.

Този стих излага основната идея на второто послание на Амос (вижте стих 1). Бог предупреждава Израел, че Той е на път да доведе народа в съда, така да се каже. Те ще направят добре, ако подготвят аргументите си, ако имат такива.

13. Този, който твори. За да придаде сила на предупреждението си за наказание, пророкът набляга на Божията сила и всезнание.

Неговата мисъл. Тоест, човешката мисъл, а не Божията, която Бог, в Своето всезнание, заявява на човека, преди човекът да я изрази с думи. Понякога Бог прави това чрез съвестта си; друг път чрез вдъхновяване на Своите пророци да разкрият тайните мотиви на хората и истинското състояние на сърцата им (вижте Йеремиа 17:9, 10).

Стъпва върху. Божията мощ и величие са представени тук в човешка форма и действие. Създателят управлява всички неща и държи най-възвишените под Своя съвършен контрол (виж Втор. 32:13; 33:29; Михей 1:3). Пророците разпознават Бога като съществото, в чиято служба действат така наречените природни закони.

Богът на войнствата. Поради фундаменталния факт, че Бог контролира всички неща, старозаветните писатели често говорят за Него като за „Господ на войнствата“ (виж върху Йеремиа 7:3). По-специално Амос си е представял така своя Създател, което обяснява честата му употреба на титлата „Бог на войнствата“ (виж Амос 3:13; 5:14, 15, 16, 27; 6:8, 14; 9:5). Амос правилно и величествено е мислил за Бог като над всичко, не само като Бог на Израел, но и като Господ и Владетел на цялата вселена.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11 5Т 471

12 СЕ 101; СМ 145; ГВ 55; РК 286; 8Т 332; 9Т 62, 149

13 МХ 414

ГЛАВА 5

1 Плач за Израил. 4 Призив към покаяние. 21 Бог отхвърля лицемерно обслужване.

1. Чуйте. Това е третото от трите послания на Амос (вижте гл. 3:1; 4:1). За основната тема на това послание вижте гл. 5:4. Тук Бог предлага, така да се каже, да се уреди извън съда (вижте гл. 3:3; 4:12).

Плач. В стихове 1–3 Амос оплаква падението на Израел. След като произнася горко на бунтовните израилтяни, пророкът променя тона си на този на тъжен зрител, гледащ изпълнените съдби. В това той отразява духа на Христос, който е толкова милостив, че не само ни показва греховете ни, но и скърбите ни, когато трябва да ни накаже за тях (вижте Лука 19:40–44).

2. Девата. Този термин се прилага за Израел, въпреки неговата невярност към Бога, вероятно защото Бог нежно се е грижил за нея и я е пазил от врагове (виж Исая 23:12; Йеремия 14:17; вж. Исая 47:1).

Няма повече възход. Вижте Осия 4:17.

3. С хиляда. Толкова тежко би било Божието наказание върху Израел, че ще останат само една десета от жителите на града. Същото съотношение би важало и за малките градове и села. Алчността на Израел (вижте гл. 2:7) води до загуба, а не до печалба.

4. Търсете Ме. Стихове 4–6 са едновременно оправдание за унищожението, което ще сполети Израел, и последно предложение за спасение. Бог в безграничната Си милост ще прости миналото, ако те само се обърнат към Него. Нищо не е по-радо на Бога от завръщането на грешника при Него и всички Негови отношения с нас имат за цел този резултат (вижте Езекиил 18:23, 31, 32; Лука 15:3–7). Следователно, докато съдът действително не сполети грешника, заплахата от него се използва като възпиращ фактор за поведението на престъпника.

Този стих излага основната идея на третото послание на Амос (вижте стих 1). Ако Израел само „търси“ Бог, иначе неизбежният резултат няма да последва.

Ще живеете. Обещание към онези, които търсят Бога с цялото си сърце (вижте Йеремия 29:13, 14).

5. Не търсете. По природа човекът е търсещ, или това, което е добро, или това, което е лошо. Ветил и Гилгал са били центрове на идолопоклонническо поклонение (вижте върху Осия 4:15; Амос 4:4).

Вирсавее. Град на 68,8 км южно от Йерусалим. По някое време се е превърнал в светилище на идолопоклонството (виж 4 Царе 23:8) и очевидно израилтяните са прибягвали до него, въпреки че е бил отдалечен от тяхната територия (виж Амос 8:14).

Гилгал непременно ще отиде в плен. Евр. гилгал галох игле. Обърнете внимание, че това изречение е алитеративна игра на думи.

Ветил. Амос заявява, че Ветил, „домът Божий“, няма да бъде просто „дом на суета“, а самата суета (вижте върху Осия 4:15). С други думи, Ветил, вместо да бъде място за поклонение на истинския Бог, се е превърнал в храм на идол и по този начин се е превърнал в нищо (вижте 1 Коринтяни 8:4).

От трите града, споменати в този стих като центрове на идолопоклонство, само два са посочени от Амос като обречени на унищожение. Очевидно е, че Вирсавее не е била на територията на десетте племена, затова Амос не посочва съдбата ѝ.

Освен това, когато Израел бил победен, Вирсавее не била замесена в разрушението.

6. Ще живеете. Бог дава Своите благодатни обещания на грешниците, за да не се отчаят и да не вървят от грях на грях.

Като огън. В Своето наказание за греха, Бог е оприличен на „пояждащ огън“ (виж Втор. 1:2). 4:24; Йеремия 4:4). Бог желае всички хора да бъдат спасени, но който реши да следва собствените си зли пътища, не може да избегне справедливото Божие наказание (виж 2 Петрово 3:7–9).

Домът на Йосиф. Йосиф беше баща на Ефрем, най-важното племе на северно царство (вижте върху Осия 4:17); оттук и терминът „домът на Йосиф“ е еквивалентен на Израел.

7. Пелин. Растение от рода *Artemisia*, с много горчив вкус (виж Втор. 1:2). 29:18; Притчи 5:4). Моралната поквара на Израел беше толкова голяма, че справедливостта се превърна в най-горчива несправедливост.

8. Търсете този, който прави. Буквално „този, който прави“.

Седемте звезди. Евр. *kimah*, обикновено считани за Плеядите (вижте върху Йов 38:31).

Орион. Евр. *кесил* (виж върху Йов 9:9).

Сянка на смъртта. Вижте Пс. 23:4. Изразът „превърща сянката на смъртта в „утро“ се използва като ярък контраст с изречението „вие, които обръщате правосъдието като пелин“ (Амос 5:7).

Излива ги. Това може да се отнася до Потоп (виж Бит. 7) и подобни катастрофи, или може да е описание на чудото на божественото провидение, чрез което чрез изпаряване влагата се извлича от морето, за да падне по-късно като дъжд.

9. Това укрепва. Този стих е донякъде неясен на еврейски. RSV гласи: „Който прави разрушение да блесне против силния, така че разрушение да сполети крепостта.“

10. В портата. В източните градове портата е била място за обществено събиране, за търговия, за правораздаване и за слушане и разказване на новини (вижте върху Бит. 1:1). 19:1; Исус Навин 8:29). Площта до главната порта на Самария беше много голяма (виж 1 Царе 22:10; 2 Царе 7:1; 2 Лет. 18:9).

Те го отвращават. Едно от най-ярки доказателства за непокаяното състояние на отстъпниците израилтяни беше тяхното презрение към истината и праведността.

11. Тежести на пшеница. Вероятно задължителни вноски и събирания, изисквани от водачите. Тези „тежести“ може да се отнасят и до лихва, начислявана за пари или храна, отпуснати назаем.

Няма да живеете. Сравнете това предупреждение за наказание с обещанието за благословия записано в Исая 65:22.

12. Подкуп. Това може да се отнася не само до пари, дадени за спечелване на дело, но и до откуп или пари за изкупление, платени, за да се избегне наказанието за извършване на престъпление (виж 1 Царе 12:3; Притчи 6:35). Законът забранявал вземането на такъв откуп за живота на убиец (виж върху Числа 35:31).

Да отхвърлиш бедния. Това показва лишаване на бедния човек от полагащата му се справедливост поради неспособността му да плати (виж Изх. 23:6; Втор. 16:19).

14. Търсете доброто. Амос призовава Израел да бъде толкова усърден в търсенето на „доброто“, колкото е бил в търсенето на „злото“ (вж. стихове 4–6). Освен това, той им напомня, че не могат да търсят доброто, без първо да отстранят злото (вж. Ис. 1:16, 17).

Както казахте. От времето, когато Израел окончателно избра Господа и отхвърли Ваал (вижте върху 1 Царе 18:39) те се покланяха на Йехова в името му, въпреки идолопоклонството си. Пророците се стремяха да създадат истинско поклонение в сърцето.

15. Бъдете милостиви. Бог знае, че по-голямата част от Израел няма да се покае, но въпреки това Той предлага Своята благодат на „останалите“.

Остатъкът. Това означава, че само малцина от израилтяните ще бъдат спасени от окончателното разрушение на техния град и нация. Може би Амос използва думата „Йосиф“ вместо „Ефрем“, за да привлече вниманието към техния прародител, който е получил благословията на Яков и заради когото този остатък трябва да бъде пощаден.

16. Бог на Силите. Вижте Амос 3:13; вижте върху Йеремиа 7:3.

Плач. Тъй като беззаконието на Израел е непоправимо, трябва да последва божествен съд.

Земеделецът. Тук е изобразен като призован от труда си на полето да скърби за бедствието в дома си.

Умели в оплакването. Наетите оплаквачи, които пееха жалеещи песни на погребения (виж върху Йер. 9:17).

17. Във всички лозя. Места, където царуваха радост и веселие (виж Исаия 16:10).

18. Горко вам! Пророкът предупреждава онези, които се уповават на заветните отношения с Израел с Бога и мислят, че религиозният формализъм ще бъде приемлив за Него.

Това желание. Израилтяните очаквали, че „денят Господен“ ще им донесе голямо благо – избавление от враговете им, несравним просперитет, видно положение сред народите. Амос предупреди, че денят ще донесе точно обратното.

С каква цел? Пророкът казал на израилтяните, че противно на очакванията им и поради тяхното злодеяние, „денят Господен“ ще бъде ден на беда и смърт, когато собственият им народ ще бъде унищожен, а самите те ще бъдат отведени в плен.

20. Бъди тъмнина. Хората отново са предупреждени, че тяхната увереност, че „денят на „Господ“ би им донесъл добро е заблуда (ст. 18). Вижте по-нататък гл. 8:9.

21. Мразя. Верността само във външните проявления на религията няма да спечели божествената благосклонност във времето на страшния съд. Поклонението не може да се оценява само по реда и красотата на външната му форма, както и хранителната стойност на един плод не може да се определя само по размера и цвета му.

Празнични дни. С оглед на злия им живот, тези празници са били само израз на лицемерието на Израел (вижте Исаия 1:11–15).

22. Принесете ми всеизгаряния. Този стих показва, че в своето идолопоклонство израилтяните все още спазвали някои от официалните ритуали на Моисеевия закон.

Месни приноси. Тоест, приноси от храна или зърно (вижте Числа 15:4).

23. Шум от твоите песни. Повърхностното и неискрено поклонение на хората превърна псалмите и химните им в нищо друго освен обиден и изморителен звук в ушите на Бога (виж Езекиил 26:13).

Виоли. Евр. nebalim, арфи с 12 струни (виж том III, стр. 33, 34). Както инструменталната, така и вокалната музика са били част от храмовото богослужение (виж 1 Лет. 16:42; 23:5; 25:6, 7).

24. Съд. Или „справедливост“.

Мощен поток. Тоест, водоток, захранван от постоянен поток, вместо от сезонен (вижте върху 1 Царе 17:3). Тази красива фигура на речта представи на Израел Божието желание за тях (вижте върху Еремия 5:15) и това е Неговото желание за Неговия народ и днес.

25. Принесли ли сте жертви? Дори в скитането си из пустинята, където израилтяните практически нямаха контакт с външно идолопоклонническо поклонение, те не „принесоха“ на Господа истинското и вярно послушание, което Му се полагаше (вижте Пс. 78:37).

26. Скиния. Евр. сикут. Като собствено име, сикут може да бъде името на бог.

Въпреки това, може да е просто подслон или светилище.

Вашият Молох. Или „вашият цар“.

Чиун. Кой е бил този бог, не може да се знае със сигурност. Някои твърдят, че Чиун не е собствено име, а означава „пиедестал“ или „основа“ на идол.

Сами сте си го направили. Тук е разкрит основният мотив на отстъпниците – самозадоволяването. В крайна сметка всяко идолопоклонство е своеволие. Стефан, говорейки за тази част от пророчеството на Амос (виж Деяния 7:42, 43), подчертава факта на идолопоклонството на Израел, а не подробностите за тяхното идолопоклонство.

27. В плен. Бог често наказва греха срещу Себе Си чрез някакво човешко средство, обикновено чрез нечестиви хора (виж 2 Царе 24:13; П.К. 291; виж върху 2 Лет. 22:8).

Отвъд Дамаск. Дамаск е бил столица на могъщо сирийско царство на север. Докато асирийците не завземат властта в тази част на света, Сирия е била най-мощният враг, когото Бог е използвал, за да накаже народа Си (вижте 4 Царе 13:7). Бог наскоро беше освободил Израел от Сирия и беше предал Дамаск в ръцете им (виж 4 Царе 14:23–28). Поради продължаващото отстъпничество на Израел обаче, Дамаск, мястото на неотдавнашната победа на Израел, щеше да бъде пътят към плен. Асирийците скоро щяха да отведат Израел в плен отвъд близките райони на Дамаск, в по-далечни земи.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4, 5 РК 284

8 МХ 414; 8Т 263

10, 12 РК 282

11 Изд. 143

14 МЛ 87

14, 15 РК 284

20 ГК 310

ГЛАВА 6

1 Развратът на Израил, 7 ще бъде поразен от запустение, 12 и тяхната непоправимост.

1. Спокойно. В състояние на самодоволство и въображаема безопасност (виж Исаия 32:9; Соф. 1:12). Тъй като южното царство също демонстрира до известна степен това опасно състояние на апатия и отстъпничество, Сион също е осъден (виж Амос 2:4).

Планината Самария. Вижте Амос 3:9; 4:1; вижте върху 1 Царе 16:24. Разположен на хълм с господстващо положение над малката равнина около него, силно укрепен с дебели стени, град Самария несъмнено е бил смятан за почти непревземаем от жителите си. Неговата сила лесно би могла да вдъхне чувство на увереност на онези, които са разчитали на материални укрепления, а не на Божията защита. Колко силни са били тези укрепления, се вижда от факта, че на могъщите армии на Асирийската империя са били необходими две години (три години, включително с летоброене; вижте том II, стр. 136), за да завършат превземането на Самария (вижте върху 2 Царе 18:9, 10).

Наричани. Евр. nequbim, „изтъкнатите“, т.е. водачите на нацията.

Главарят на народите. Израел носеше тази горда титла, защото беше избраният от Бога, натоварен от Него да занесе на останалия свят познание за небесния Бог (виж Изх. 19:5; 2 Царе 7:23; виж стр. 26–30).

На кого. Това се отнася до лидерите на нацията, които бяха призовани да дадат напътствия за хората и които следователно е трябвало да бъдат модели за праведност и справедливост.

2. Халне. Вероятно се отъждествява с Кулани, съвременен Куланкьой, близо до Арпад (виж върху Исаия 10:9; виж Асирийската империя по времето на Исаия). Като цар на Асирия, Тиглатпаласар III твърди, че е превзел града.

Емат. Важен град от древността, разположен на река Оронт (виж върху Бит. 10:18; виж Асирийската империя по времето на Исаия). Тиглатпаласар III получил

данък от града и ги дал на своите генерали. Саргон II се хвали, че е изкоренил корена на града.

Гет. Един от петте главни града на филистимците (виж 1 Царе 6:17) близо до долината Ела (виж върху 4 Царе 12:17). Очевидно трите града, споменати в този стих, са посочени на Израел като примери за процъфтяващи места, които по-късно са били разрушени или покорени и по този начин са били подходящи примери за това какво ще се случи с непокаялата се Самария. Гет и Азот са били разрушени от Озия, който съборил стените им (виж 2 Лет. 26:6).

Азот (Азот) обаче е бил възстановен и се споменава по-късно, дори в междузаветни времена (1 Мак. 5:68; 10:84). Гет изчезва от историята след разрушението му от Озия.

Амос, съвременник на Озия, го използва като поразителна илюстрация на съдбата, която предстоеше за Самария.

По-добре от. Пророкът пита Израел дали имат право да очакват по-добра съдба от тази, която сполетя Гет, Калне и Емат.

3. Отложиха далеч. В греховното си самодоволство Израел „отложи“ времето на божествения съд.

Седалище на насилието. Докато Израел отлагаше деня на бедствието, те възцариха насилие сред себе си.

4. Легла от слонова кост. По-скоро дивани, инкрустирани със слонова кост, на които богатите са се отпускали на хранене в лукса и разврата си. Като обикновен „пастир и събирач на сикомори“ (виж гл. 7:14), Амос изразява шок от чувствения живот на висшите класи в Самария.

От обора. Телетата очевидно са били слагани там, за да бъдат уговявани за трапезите на тези безделници на Израел.

5. Нарушение. Вижте на гл. 5:23.

Като Давид. Давид обръщал много внимание на музиката и направил подробни планове за насърчаване на хоровото пеене и инструменталния съпровод, за да почита Бога в службата в светилището (вижте 1 Лет. 15:16; 23:2–5; 2 Лет. 29:25–30). Подобно на Давид, тези отстъпници били музикални, но за разлика от неговото, тяхното пеене и свирене били унижителни.

6. Купи. Евр. *mizraqim*, жертвени купи, използвани за възлияния с вино и за поръсване с кръв (виж Изх. 38:3; Чис. 7:13; 1 Лет. 28:17; 2 Лет. 4:8, 22; Зах.

14:20). Обичащите лукса и светотатството князе използвали тези неща в своите пиршества, като по този начин свидетелствали за липсата си на благочестие и любовта си към излишествата (виж Дан. 5:2–4).

Главни мира. Може би тези, които е трябвало да се използват само в богослужение (виж Изх. 30:23–25). Ако хората бяха имали правилно чувство за греховността си, щяха да скърбят и да се въздържат от помазване (виж 2 Царе 14:2).

Не скърбят. Луксът на Израел задушаваше мисълта за страдание; защото подобно мислене нарушава чувството за спокойствие. Хората бяха толкова потопени в чувственост, че не се тревожеха за предстоящата гибел на Израел. Егоизмът на греха поражда две злини - пренебрежение към Бога и пренебрежение към човека. Това е илюстрирано в преживяването на Адам. Адам пренебрегна Бога чрез непослушанието си на Божията заповед да не яде от забранения плод. Той пренебрегна човека, когато хвърли вината за непослушанието върху любимата си Ева (виж Битие 3:1–6, 9–12).

Скръбта на Йосиф. Буквално „съкрушението на Йосиф“. Проблемите вътре в северното царство, тук наречено „Йосиф“, не е представлявало голяма забележка за онези, които са се отдавали на буйни удоволствия.

7. Отидете в плен. Стихове 7–11 предсказват наказанието на народа за престъпленията, споменати в стихове 1–6. Отхвърлени от Бога, израилтяните ще отидат в плен и ще бъдат напълно разорени. Нещастното отличие на Израел е, че той ще бъде „първото“ от двете израилтянски царства, което ще си отиде по този начин.

Банкет. Евр. мирзах, „култов празник“, т.е. един от развратните празненства, които бяха проведени в чест на идол.

8. Закле се. Тук Господ се приспособява към човешкия език и опит (вижте Йеремиа 51:14; Амос 4:2).

Бог на Силите. Вижте върху Йер. 7:3; вижте също том I, стр. 170–173.

Превъзходителство. Евр. ga'ol, „височина“, „превъзходство“ или „гордост“ (виж върху Йер. 12:5). Тук Става дума ясно за онези дворци и други сгради, които са били обект на гордостта на Израел (виж Дан. 4:30; виж върху Осия 5:5). Достатъчно лошо е да се пилеят честно спечелени пари за претенциозни сгради, но израилтяните са си осигурили лукса и великолепието чрез нечестност, особено чрез несправедливост към бедните (виж Амос 2:6, 7; 3:10; 4:1). Божествената омраза към „превъзходството“ и „дворците“ на Яков разкрива, че Бог не мрази хората, а мрази греховните им дела и дела (виж Езек. 18:29–32; Осия 11:1–4, 8; Йоан 3:16).

Градът. Тоест, Самария.

9. Десет. Вероятно препратка към „десетте“ от гл. 5:3, остатъкът от войните, водени в последните етапи от историята на Израел. Трябва да се има предвид, че Израел не е загубил просперитета си в едно-единствено бедствие, а по-скоро, че разпадането на нацията е станало на постепенни етапи (виж 2 Царе 15:19, 20, 29; 17:5–18).

Те ще умрат. Ако тези „десет“ бъдат спасени от смърт във война, те ще умрат от глад и мор по време на обсадата на Самария (вижте 4 Царе 17:5).

10. Чичо на мъж. Или „роднина на мъж“, тоест най-близкият оцелял роднина на мъж.

Този, който го изгаря. Роднината влиза в къщата, за да извърши погребалните обреди над мъртвото му тяло. Някои смятат, че тези обреди са се състояли от изгаряне на тамян близо до тялото, но други смятат, че горенето, споменато тук, всъщност е било кремация. Обикновено евреите са погребвали мъртвите си, но в определени случаи е била използвана кремация (виж Лев. 20:14; 1 Царе 31:12). Кремацията може да е била необходима по това време поради големия брой смъртни случаи, или поради естеството на чумата, или защото мястото за погребение извън града не е могло да бъде достигнато поради обсадата. Ако близкият роднина не е можел да постави тялото в гроб, той е бил принуден да го изгори.

Костите. Тоест, трупът.

Страни. Евр. yarkethim, „задни части“, „най-отдалечени части“ или „най-вътрешни части“. Най-близките Тук е изобразен роднина, който разговаря с някакъв оцелял, скрит в някое кътче на къщата.

Да не се споменава. Тази забрана е била тълкувана по различен начин: (1) Че е произлязла от пълно отчаяние, тъй като оцелелите са чувствали, че тъй като това е денят на страшния съд, е твърде късно да призовават името Господне. Те не са призовавали Бога приживе; не могат да Го призовават и в смъртта. (2) Че „не“ е индикация за коравосърдечието и неверието на хората, които въпреки нещастията си не са изповядвали името Господне. (3) Че забраната изразява страха, че призоваването на Божието име ще накара очите Му да бъдат насочени към този оцелял и той също ще посрещне осъждането на смъртта.

(4) Че говорещият смята, че Бог е авторът на всички техни бедствия и затова е нетърпелив при самото споменаване на името на Господа. (5) Че или поради разпоредба

или защото това би довело до подигравки или някакъв друг социален натиск върху този, който би си позволил да „спомене“ името на Господа, за предпочитане е било този, който искрено обича Господа и се стреми да Му се подчинява, да избегне репресии, като си мълчи. Може би чувството на отчаяние от страна на оцелелите израилтяни би било най-доброто обяснение за забраната, чувството, че сега няма да е от полза да призовават Господа.

11. Той ще порази. Повторение и потвърждение на наказанието, за което пророкът е заплашил преди това (ст. 8).

12. Скала. Заключение частта на тази глава разкрива глупостта на онези, които си мислят, че със собствени сили могат да се противопоставят на Божия съд и да устоят на врага, изпратен да ги накаже. Конете не могат да препускат безопасно по скалистите зъбери.

Там. Не на еврейски, както е показано от използването на курсив. Както гласи текстът на KJV, фразата „върху скалата“ се приема, че представлява мястото както на орането на воловете, така и на бягането на конете.

С волове. Евр. *babbeqarim*. Някои смятат, че тази еврейска дума е трябвало да бъде разделено като бебакар ям, „с вол [морето]“. Тогава клаузата би гласяла: „Ще оре ли човек морето с волове?“ Във всеки случай поуката е, че опитите на Израел да избегне предстоящото наказание биха били безполезни. Погрешен курс на действие неизбежно би довел до национална катастрофа.

Гал. евр. рош, „отровна билка“ (вижте върху Пс. 69:21). Правосъдието се превърна в най-смъртоносна несправедливост и всички щяха да понесат ужасяващите последици, които със сигурност щяха да последват.

Бучиниш. Евр. *ла'ана*, растение от рода *Artemisia*, с много горчив вкус (виж

Втор. 29:18; виж върху Притчи 5:4). Лаана обикновено се превежда като „пелин“ (виж Амос 5:7). Плодът на изопачаването на праведността от страна на Израел беше най-горчивата несправедливост и зло.

13. Нещо нищо. Евр. *ло' дабар*. Амос посочва глупостта на онези, които влагат вярата си в нещо, което всъщност не съществува – своите идоли, своята хвалена сигурност и своята прехвалена власт. Някои библейски учени смятат, че препратките в тези стихове са към собствени имена, като Ло-девар е собственото име на място в Галаад (виж 2 Царе 9:4, 5; 17:27).

Рога. Евр. *карнаим*. Рогата са символ на сила (виж върху 1 Царе 22:11). Някои смятат, че тази дума е името на силна крепост, Карнаим, спомената в 1 Макк. 5:26; 2 Макк. 12:21. Така RSV на настоящия стих гласи: „Вие, които се радвате в Ло-девар, които казвате: „Не превзехме ли Карнаим със собствена сила?““

14. Народ. Препратка към асирийците, които, като инструменти на Божия гняв (виж Исаия 10:5, 6), ще нахлуят в Израел от север, по-специално „от входа на Емат [Емат]“, град в горна Сирия (виж върху Числа 34:8; Амос 6:2). Сравнете подобни изрази, дадени и друг път като предупреждение, че продължаващият отказ от покаяние ще доведе до национална катастрофа (виж Исаия 5:26; Йеремиа 5:15).

Пустинна местност. Евр. „арава“. Арава е вдлъбнатината, простираща се от Морето на Галилея до Акабския залив (виж Втор. 1:1). Река Арава вероятно обозначава някакъв поток, вливащ се в северния край на Мъртво море. Показателно е

Достатъчно е, че тези северни и южни граници маркират територията, възвърната от Йеровоам II по времето на най-големия просперитет на Израел (виж 2 Царе 14:25).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 Те 53; 4 Те 76; 5 Те 233

3-7 Те 53

ГЛАВА 7

1 Съдбите на скакалците, 4 и на огъня, са отклонени от молитвата на Амос.

7 Чрез отвесна стена се обозначава отхвърлянето на Израел. 10 Амасия се оплаква от Амос. 14 Амос показва призиванието си 16 и съдбата на Амасия.

1. Скакалци. По-скоро „скакалци“.

В началото. Най-вероятно по времето, когато втората коситба или реколта от същото поле е започвала да расте. Нашествията на скакалците през този сезон биха били най-вредни.

Коситбите на царя. От това твърдение се заключава, че първата реколта от определени земи трябва да е била взета от царя за негова употреба.

2. Трева. Евр. 'ešeb, не това, което обикновено наричаме „трева“, а по-скоро по-зряла трева, в която семето е видно (вижте върху Бит. 1:11).

Прости. Надявайки се, че ще успее да предотврати изпълнението на това пророчество, Амос искрено умолява Бога за прошка за Израел. Пророкът се уповава не на божествената справедливост, а на божествената милост.

Стани. Или „застанни“. Пророкът пита: „Ако Израел трябва да изтърпи суровата присъда...“ „визионни картини, как може да оцелее?“

3. Господ се разкая. Вижте върху Числа 23:19. Когато грешниците се покаят за злото си, Бог „се разкайва“ за Своята цел да ги накаже и унищожи (вижте Йер. 18:8; 42:10; Йоил 2:12-14; Йона 3). Божествените заплахи са всъщност условни пророчества, чието изпълнение или неизпълнение е обусловено от нашите грешни или правилни действия.

Нашествието на скакалци е било видяно във видение. Има различни мнения относно това дали то представляваше буквално нашествие от насекоми, било то минало или заплашващо, или пък представляваше по-ранни наказания, които Бог беше използвал, за да доведе народа Си до покаяние, или пък се отнасяше до вражеско нашествие, като например това на Тиглатпаласар III (1 Лет. 5:26). Вижте по-нататък Амос 7:4.

4. Огън. Както при скакалците (вижте стих 3), има различно мнение относно това дали Огънят е представлявал пареща суша или вражеско нашествие. В полза на първото мнение може да се посочи паралелът между описаните тук съдби и тези, споменати в гл. 4:6-9. От друга страна, нашествията на врага, предшествващи окончателното катастрофално поражение на нацията, също биха могли да бъдат подходящо представени от тези символи. Настоящото видение показва, че Бог е бил готов да смекчи наказанията, с които по-рано ги е заплашил или ги е сполетял. Обаче, хората вече са достигнали предела на Божието търпение. Отвесът ще бъде поставен (ст. 8) и хората ще отидат в плен (ст. 9).

Голяма бездна. Възможна препратка към подземни извори и извори (виж Бит. 7:11; 49:25), които биха пресъхнали при суша.

Изяжте част. Ако огънят представлява нашествие, е възможно тук да има предсказание за нашествието на асирийския цар, когато той завладява източните и северните части на Израел и отвежда в плен част от народа в Асирия (вижте 2 Царе 15:29).

5. Тогава казах аз. Застъпничеството на пророка тук е същото като това в стих 2, с изключение на това, че тук той казва „престани“ вместо „прости“ (виж на стих 2).

7. Отвес. Инструмент, използван от строителите, за да направят работата си равномерна и перпендикулярна. Очевидно „отвесът“ символизира проверката на поведението на Израел от страна на Господ.

8. Какво виждаш? Използването на въпрос предоставя възможност за представяне на обяснение на символа (виж Йер. 1:11, 13; 24:3).

Поставете отвес. За да видите дали стената отговаря на спецификациите. Израел, разбира се, не е изпълнил божествените изисквания и е щял да бъде отхвърлен.

Не подминавай отново. Северното царство вече не е пощадено (виж гл. 8:2). Продължаващото придържане на Израел към злото не му предлага надежда за покаяние и затова пророкът вече не се застъпва. Северното царство трябва да бъде завладяно от Асирия и отведено в плен (виж 2 Царе 18:9–12).

9. Високите места. Вижте върху Йеремия 2:20.

Исаак. Тук се използва като синоним на Израел.

Светилищата. Това са били центровете на идолопоклонството в Дан и Ветил (виж 1 Царе 12:26–30), в Галгал (виж Амос 4:4) и може би на други места.

С меч. Има всички основания да се предполага, че Йеровоам II е бил популярен заради успешните му войни и завладяването на Сирия (виж 4 Царе 14:23–28). Въпреки това, неговият „дом“ или династия е бил разрушен от меч, когато Шалум убил сина на Йеровоам, Захария (виж 4 Царе 15:8–10).

10. Свещеник Амасия. Директното послание на пророка, насочено срещу злите условия сред народа на Израел, естествено предизвика негодувание и опозиция. Свещеникът във Ветил (виж 1 Царе 12:31, 32; 13:33) обвини Амос пред царя. Амасия вероятно е бил началник на идолопоклонниците. Той хитро се е опитал да представи предсказанието на Амос срещу царския дом като предателство. По този начин се е надявал да заглуши посланията, отправени към Израел от пророк Амос.

Заговорници. В омразата си към Божиите деца нечестивите често са обвинявали праведните, които подкопават правителството (вижте Йеремия 37:11–15; 38:4; Деяния 16:20, 21; 17:6, 7).

11. Умрете от меч. Възможно е Амасия тук донякъде да е разтълкувал погрешно пророческото послание на Амос. Пророкът е предсказал меч срещу „дома на Йеровоам“ (ст. 9), което не би означавало непременно, че самият монарх ще загине от меч. Правилно разбрано обаче, това наказание наистина е това, което трябва да сполети царя и народа, ако останат непокаяни (вижте РК 286).

12. Иди, бягай. Някои са заключили от тази свещеническа заповед, че Йеровоам II не предприел никакви действия в отговор на обвинението на Амасия. Може би царят смятал, че твърденията на един ясновидец не е нужно да се приемат насериозно. Подобно на Ирод, той може би се е страхувал от народа (виж Матей 14:5), който, както той предполагал, бил впечатлен от посланието на Амос. Така отстъпникът свещеник Амасия прибегнал до собствената си власт, в опит да сплаши Амос и да го накара да напусне страната.

Юда. Може би Амос щеше да бъде приет благосклонно в Юда, защото произхождаше оттам.

Яж хляб. Може би намек, че на Амос е било платено да пророкува и така е спечелил. от неговата благочестивост. Амасия може би е приписал на Амос светските мотиви, които са го повлияли.

13. Царският параклис. Буквално „светилището на царя“, тоест параклис, или основан или покровителстван от царя (виж 1 Царе 12:26–33). Под божествено ръководство смелият пророк бил готов да отнесе Божието послание в самия център на отстъпническото поклонение (виж върху Амос 7:10).

Царският двор. Буквално „дом на царството“, несъмнено царско светилище. Очевидно и Амасия, и Амос смятали Ветил за религиозната столица на нацията. Името Бетел означава „дом Божий“; Йеровоам беше узурпирал този „дом Божий“ и го беше направил „дом на царството“.

14. Не бях пророк. Без страх, Амос отрича намеците на Амасия (вижте стих 12) и заявява, че не е пророк по професия или за да печели прехрана, а просто заради Божия призив.

Син на пророк. Учениците, отгледани в училищата на пророците, били наричани „синове на пророците“ (вижте 1 Царе 20:35; 2 Царе 2:5). Амос не е бил обучен в никаква човешка институция. Често срещана грешка е да се предполага, че тези, които не са били образовани според общоприетите стандарти, изобщо не са били образовани. Господ е учил Амос в уединението на полетата, долините и хълмовете на Юдея, докато е пасъл овцете и докато е брал плодовете на чинарното дърво (вижте върху Лука 19:4).

Събирач на плодове от чинар. Това означава или този, който събира смокини от чинар за своя употреба, или този, който ги отглежда за други. Плодовете на смокиновото дърво от чинар са значително по-лоши от истинската смокиня и трябва да се пробият известно време преди да бъдат събрани, за да станат годни за консумация (вижте Лука 19:4). Тъй като това дърво е давало много плодове през годината, то би осигурило постоянна работа на лозаря.

15. Докато следвах стадото. Буквално „иззад стадото“ (виж 2 Царе 7:8; Пс. 78:70). Божията задача беше наложителна и Амос не можеше да не ѝ се подчини. Сега не беше време пророкът да се връща назад само защото Амасия, жрецът на Ветил, му се противопостави.

16. И така, чуите сега. Съзнавайки божественото си поръчение, Амос говори със свята смелост. Онези, които са изпратени от Бога, не трябва да се страхуват от това, което хората се опитват да направят, за да заглушат посланието им.

Не изпускай словото си. Тоест, от пророка се очакваше да спре да пророкува (виж Езе. 21:2, 7; Михей 2:6, 11). В LXX се казва „не вдигай смут“.

17. Твоята жена. Тежко ще бъде страданието на Амасия като пленник съпруг и баща. Това пророчество не казва, че жена му ще стане „блудница“ по собствен избор; може просто да означава, че тя ще изтърпи насилието на победителя, когато градът бъде превзет от нашествена армия (виж Исаия 13:16; Плач Иер. 5:11).

Замърсена земя. Вероятно препратка към „езична“ страна. Беззаконията на един народ. и често се казва, че идолопоклонството осквернява земята (Лев. 18:24, 25; Йер. 2:7).

Отидете в плен. Амос потвърждава чрез повторение пророчеството си относно пленяването на Израел (ст. 11), показвайки, че божествената цел е непроменена. Като истински Божи пророк, той не може да промени посланието си под силата на външен натиск.

Плен щял да сполети непокаялия се Израел и той наистина се случил (4 Царе 17:1–9).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

10 РК 284

11–13, 17РК 286

ГЛАВА 8

1 Чрез кошница с летни плодове се показва близостта на края на Израел. 4 Угнетението е порицано. 11 Заплашва се глад на словото.

1. Летен плод. Евр. qayiz, ранозряващ плод, използван особено за „смокини“. Целта на това видение била да покаже, че хората са узрели за съд, че Божието търпение е приключило. Божественото дълготърпение е довело само до продължаване на греха на Израел. Тази фигура подходящо представя окончателната гибел на Израел. Вместо „кошница с летни плодове“, LXX гласи „кошница на птицеловец“. Това предава мисълта, че Израел ще бъде отведен в плен, както птица е хваната в клетка или кошница на ловец на птици.

2. Край. Евр. кеш. Употребата на кеш във връзка с кайиш (виж на стих 1) е типична игра на думи в иврит.

Подминете ги. Вижте гл. 7:8. Нищо повече не може да се направи за реколтата по време на жътва. Тогава с реколтата ще се постъпи според вида на плода, който е бил произведен.

3. Песни. Може би религиозните песни, свързани с идолопоклонническия „храм“ на Ветил. Или може би са били песни на купонджиите, споменати в гл. 6:5. И в двата случая тези песни е трябвало да бъдат превърнати в оплакване на мъртвите (виж гл. 8:10).

Мълчание. Признак за апатия или безмълвие, които съпътстват тежки, неизбежно страдание, страдание твърде дълбоко, за да бъде изразено с думи.

Тъжните условия на земята, изобразени тук, имат за основна препратка към земята на Израел след асирийския плен е бил демонстрация в малък мащаб на последиците от четвъртата от седемте последни бедствия (вижте GC 628).

4. Който поглъща. Буквално „който се задъхва“ или „който щраква“, „който поставя капани за“. Онези, които потискат бедните, са призовани да осъзнаят, че греховният им път е подготвил пътя за божествения съд върху тях. Просперитетът на висшите класи няма да може да помогне на тези нечестиви потисници в деня на наказанието на Израел.

5. Новолуние. Първият ден от месеца (1 Царе 20:5, 24, 27; виж том II, стр. 102) беше посветен на религиозна служба и очевидно беше ден, в който всяка търговия беше преустановена (вижте върху Числа 28:11; 4 Царе 4:23). Ето един поразителен пример за формално спазване на свещените институции, без истински дух на преданост. В своя егоизъм тези отстъпници не желяеха времето, което религиозният им формализъм изискваше от тях. Такова поклонение се превръща в проклятие, вместо в благословия.

Изложено. Буквално „отвори“, с цел продажба. LXX гласи „отвори съкровището“, тоест житниците или складовете.

Ефа. Вижте том I, стр. 166, 167. Като е давал нисък вес, продавачът е получавал повече пари, отколкото би трябвало за количеството продадено зърно.

Шекел. Вижте том I, стр. 167–169.

6. Купете бедните. Вижте гл. 2:6.

Отпадъците. Във времена на недостиг тези „отпадъци“, обикновено използвани за храна на животните, биха могли да бъдат продавани за консумация от човека.

7. Превъзходството на Яков. LXX предава първата половина на този стих като „Господ се кълне против гордостта на Яков“, тук делата на тяхната гордост, а не обектите на тяхната гордост (вижте на гл. 6:8).

8. Ще се издигне. Тоест, „земята“ ще „трепери“ като развълнуваното море. Поради божествен съд върху нея, земята ще се надигне и ще се раздуе като река Нил, „потопът на Египет“, по време на ежегодното ѝ поникване.

9. Защото слънцето. Денят Господен често е представян като придружен от катаклизми в природния свят (виж Исая 13:10; Йоил 3:15; и др.; вж. Амос 5:20).

10. Обръщайте празниците си. Вижте Плач. 5:15; Осия 2:11; Амос 5:16, 17; 8:3.

Вретище. Това беше знак за траур (1 Царе 20:31; Исаия 15:3; Йоил 1:8, 13), както беше и това „плешиност“, тоест бръсненето на главата (Йов 1:20; Исаия 3:24; 15:2).

За единствен син. Тоест, „за единствен син“, което представлява особено тежко скръб (вижте Йер. 6:26; Зах. 12:10).

11. Изпратете глад. Пророкът ясно посочва време, когато поради продължаващото непокорство ще бъде твърде късно за израилтяните да се обърнат към Божието Слово в опит да избегнат божествените наказания. Дълбоката скръб понякога стимулира хората да се вслушват в Светото писание. За съжаление, такава скръб често идва твърде късно, за да доведе до някакъв благотворен резултат. Това е така не защото Божията любов е отдръпната от грешника, а защото грешникът е станал толкова закоравял в беззаконията си, че желае само да избегне последствията от прегрешенията си, а не да изостави злите си пътища. Той е наскърбил Светия Дух отвъд всяка надежда за истинско покаяние и реформация на характера (вижте Бит. 6:3, 5, 6; вижте върху 1 Царе 28:6).

В последния „ден Господен“, точно преди второто пришествие на Христос, това преживяване на древен Израел ще се повтори, когато непокаяните от цялата земя, страдащи под седемте последни бедствия, ще търсят облекчение от бедствието по всякакъв възможен начин, дори обръщайки се към Божието Слово, което преди са пренебрегвали да изучават и да му се подчиняват (вижте GC 629).

12. Скитам се. Евр. пиа', „треперя“, „клатушкам се“ или „движи се нестабилно“.

Дори на изток. Някои библейски учени смятат, че „югът“ е пропуснат в посочените тук посоки, защото на юг от северното царство Израел, в град Йерусалим, се е намирало истинското поклонение на Бога, което отстъпниците са отхвърлили (вижте 1 Царе 12:26–33).

Тичам напред-назад. Евр. шут, „обикалям се“ (вижте върху Дан. 12:4).

13. Девици и млади мъже. Условието, споменати в стихове 11, 12, са толкова тежки, че те ще засегнат дори онези, притежаващи пълния разцвет и енергия на младостта.

Припадък. На еврейски този глагол се отнася до буквално, физическо припадане, не просто до „слабост“ или „припадък“.

14. Гр. Евр. 'ашма, „прегрешение“ или „вина“. Вероятно е препратка към идолопоклонството на златния телец във Ветил (виж върху Осия 8:5, 6). „Твоят бог, Дане“ напуска за другия телец, поставен в Дан, в крайния север на царството (виж 1 Царе 12:26–33).

Някои смятат, че тук „ашма“ трябва да се приема като собствено име, тъй като Ашима е божеството на аматяните, което е въвело поклонението му в земята Самария, когато са били поставени там от Саргон, за да заменят пленените израилтяни (2 Царе 17:29, 30).

Начин. Буквално „път“, тук означава начин на поклонение или религиозна система (виж Деяния 9:2; 19:9, 23).

Вместо „Пътят на Вирсавия е жив“, LXX гласи: „Твоят бог, Вирсавия, е жив“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 ГК 628

11 COL 228; EW 281; SR 405

11, 12 ГК 629

12 CP 404

ГЛАВА 9

1 Сигурността на запустението. 11 Възстановяването на Давидовата скиния.

1. Видях Господа. На пророка е даден поглед към Величието на небето, тук изобразен като готов да накаже непокорния Си народ (виж Исаия 6:1; Езекиил 10:1).

Олтарът. Някои тълкуват този „олтар“ като този на поклонението пред телеца във Ветил, като Господ се поставя до него с цел осъждане и съд. Други смятат, че тъй като във Ветил е имало повече от един олтар (гл. 3:14), тук се има предвид олтарът за всеизгаряне в Йерусалим.

Порази. Това вероятно е адресирано до ангел-унищожител (виж 2 Царе 24:15, 16; 4 Царе 19:35).

Трегер на вратата. Евр. *karhtor*. Думата се използва за описание на дръжката, „копче“ (KJV), на светилника в древното светилище (Исх. 25:31, 33). Тук кафтор вероятно описва капител, може би на стълб.

Стълбове. Евр. *sippim*, „прагове“ или „первази“. Това удряне трябвало да бъде с такава сила, че конструкцията на сградата да се разхлаби и отслаби, праговете да се разклатят и конструкцията да бъде разрушена.

Отрежете ги. Падащата структура е изобразена като раняваща или убиваща хората с падащите си руини.

Последните от тях. Тоест, тези, които ще преживеят това унищожение. Те няма да имат възможност за бягство, защото ще бъдат избити с меч.

2. Въпреки че копаят. Стихове 2–4 подчертават безполезността на опитите за бягство (вижте Пс. 139:1–12).

Ад. Евр. *sheol*, фигуративното обиталище на мъртвите, където тези, които са починали са представени като спящи заедно (вижте Притчи 15:11).

Вземете ги. С цел наказание.

3. Кармел. Особено споменаван като скривалище, може би заради пещерите си, скалисти цепнатини, гори и гъсти храсталаци, които предоставяха много възможности за укриване.

4. Отидете в плен. Тези нечестиви отстъпници няма да бъдат в безопасност от меча, дори в земите на плен (виж Лев. 26:33).

Насочи очите ми. Виж Пс. 34:15, 16; Йер. 44:11.

5. Господ Бог на Силите. Вижте върху Йеремиа 7:3. Бог е способен да изпълни Своите съдби, защото Той е владетел на всички „небесни войнства“, не само на небесните тела, но и на небесните същества от всякакъв ред и положение.

Ще се разтопи. Сравнете Пс. 46:6; 97:3–5; Михей 1:4; Наум 1:5.

Ще се издигне. Вижте гл. 8:8.

6. Истории. Евр. *ma'aloṭh*, буквално „изкачвания“. Думата често описва „стълби“ (Исх. 20:26; 3 Царе 10:19; Езек. 40:6; и др.). Точното му значение тук е несигурно. Някои смятат, че се имат предвид „стаи“ (виж RSV), въпреки че „стаи“ е по-правилният превод на „алийот“, дума от същия корен като маалот. „Стаи“ поетично би означавало обиталището на Бога.

Войска. Евр. „агуда“, дума с неясно значение тук. Превежда се като „група“ на Исх. 12:22, където се описва китка исоп; „отряд“ във 2 Царе 2:25, където се описва групата мъже, събрали се зад Авенир; и „бремена“ в Ис. 58:6, където се описват връзките или връзките на хомот. Нито едно от тези значения не изглежда да отговаря на контекста на изказването на Амос. Някои предполагат значението „структура“ или „свод“.

Излива ги. Вижте гл. 5:8.

7. Като ... етиопците. На равна основа с другите народи. Израилтяните бяха избраният Божий народ само при условие на послушание на Божията воля (вижте Изх. 19:5, 6; вижте Мат. 3:7-9). Израел беше Божият избранник, стига да избираше Бога. Когато се отчуждиха от Него, те станаха като чужденци за Него.

Филистимци. Споменаването на филистимците и сирийците тук може би е имало за цел да привлече вниманието на Израел към факта, че те, като деца на Яков, не са били единствените, които са имали привилегията да живеят в Обетованата земя. Всъщност и сирийците, и филистимците са живели на територия, която Бог е обещал на потомството на Авраам (Бит. 15:18). Израел не успя да продължи напред чрез вяра в Бога, за да завладее цялата земя. Сега, в дните на Амос, хората от бунтовното северно царство щяха да видят, че пребиваването им в Обетованата земя не означава непременно Божието одобрение – техните езически съседни също живеяха там.

Кафтор. Вероятно се отъждествява с остров Крит (виж Бит. 10:14).

Кир. Местоположението му е несигурно (виж гл. 1:5).

8. Греховното царство. Колкото и нечестив да е народът и заслужаващ пълно унищожение, Бог милостиво обещава, че остатъкът ще бъде спасен (вижте Йеремиа 30:3, 11). Много от племената на Израел се завърнаха с завърналите се от изгнание юдейски пленници (вижте върху Осия 1:11; 9:17).

9. Ще пресея. Буквално „ще разхвърлям“ или „ще накарам да се разклатят“, причинната форма на глагола *pu'a* (вижте гл. 8:12). Израел ще бъде разпръснат „сред всички народи“ и там ще бъде разхвърлян, така да се каже, в „решето“ на страдание и преследване, за да може чрез това изпитание да се определи кой ще остане лоялни последователи на Бога и кой ще се прилепи към езичниците и ще откаже да се върне от плен.

10. Умрете от меч. Никой от онези, които са се заблудили с фалшива сигурност, отказвайки да обърнат внимание на предупреждението на пророка, няма да бъде спасен.

Предотвратявам. Евр. *qadam*, „да бъда отпред“, „да се срещна“ или „да се изправя срещу“. Тези, които пренебрегнаха предупрежденията на пророка, самохвално заявиха, че бедата не може нито да ги „застигне“ отзад, нито да ги „изправи“ пред тях.

11. В онзи ден Амос се обръща от мрачната картина на греховността на своя народ и последвалото наказание към светлите и славни обещания за бъдещо възстановяване. Тези обещания са били изпълнени отчасти за онези, които са се завърнали след вавилонския плен. Те са могли да бъдат осъществени напълно, но както Израел, така и Юдея не са успели да изпълнят възможностите си (виж стр. 30–32). Следователно, Господ даде на езичниците възможността, която Израел загуби, и тези славни обещания ще бъдат осъществени от верните от всички народи, които ще съставят църквата на Господа (виж Деяния 15:13–17; Деяния 714, 715).

Скинията. Буквално „шатрата“ (виж Йона 4:5) или „покривалото от листа“. Скинията, „която е паднала“, е трагична фигура, представяща тъжното духовно състояние на Израел преди неговия плен. С провала на буквалния Израел, духовното значение на този пасаж сега може да се намери в сянката на вселенската църква на Христос, духовния Израел, който се е въздигнал от пропуснатата възможност на буквалния Израел (виж Матей 23:37, 38; Деяния 13:44–48; вижте по-нататък стр. 35, 36).

Проломите. Домът на Давид е разбит вътрешно от бунта на Йеровоам I (виж 3 Царе 12), а външно от завоеванията на асирийците и вавилонците (виж 4 Царе 15:29; 17:1–6; 18:9–13; 24; 25). Тези „проломи“ са частично поправени, тези „руини“ са до известна степен възстановени, когато пленниците са били

върна се. Но когато еврейският народ отхвърли своя Спасител, благословиите и обещанията на народа на Израел бяха дадени на онези, които бяха духовното потомство на Авраам, последователите на Христос (вижте Галатяни 3:29; вижте по-горе под „В онзи ден“).

12. Едом. Евр. „Едом“. Едомците, по-късно наречени идумейци, били най-тясно свързани с Израел от околните народи и сред най-враждебните (вижте на гл. 1:11). „Остатъкът“ очевидно се отнася до онези, които биха избегнали наказанието, произнесено в гл. 1:11, 12.

Вместо „Едом“ в LXX се чете „мъже“, очевидно превод от евр.

„адам“, което се различава от „едом“ само по гласните си (виж том I, стр. 25, 26).

Езичници. Или „езичници“. Цитирането на този пасаж от апостол Яков е много близко до LXX от стихове 11, 12 (виж Деяния 15:16, 17).

13. Ето, идват дни. Стихове 13–15 изобразяват с поразителен език множеството благословии, които може би са дошли при буквалния Израел (вижте стих 11), но сега ще дойдат при всички, които са истинският Божий Израел (вижте РК 300).

Орачът ще го изпревари. „Орачът“ ще настигне „жътваря“, защото сеитбата и жътвата ще следват едно след друго без прекъсване. Толкова изобилни ще бъдат реколтата и гроздобера, че, образно казано, те не могат да бъдат напълно събрани, преди да започне следващата оран и сеитба.

14. Донесете отново. Основната препратка към този израз е била към завръщането на евреите от изгнание в края на 70-годишното пленничество (виж 2 Лет. 36:22, 23; Йер. 29:10–14).

Този стих обаче сочи и към последните сцени от великата борба между доброто и злото, когато „пленниците“, изкупени от греха, ще живеят във вечен мир и щастие (виж Исая 65:21, 22; РК 300).

15. Ще засадя. Фигура на речта, обозначаваща трайността на установяването (виж Йер. 24:6).

Което аз дадох. Обещанието, дадено на Авраам, че потомството му ще наследи Ханаанската земя (виж върху Бит. 15:13) се изпълни частично, когато израилтяните влязоха в Обетованата земя под ръководството на Исус Навин. Божията цел все още се изпълняваше, когато евреите се завърнаха в Палестина след вавилонския плен. Окончателното изпълнение на това прекрасно обещание обаче ще дойде, когато Светият град, Новият Йерусалим, „слезе от Бога от небето“ (Откр. 21:2) и се установи за постоянно в Ханаанската земя (виж върху Зах. 14:4). За допълнителен коментар вижте стр. 29, 30.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 РК 286

6 МХ 414

8–10РК 285

9 ЕВ 269; 1Т 99, 332, 431; 5Т 80

13–15РК 300 2

²Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ам. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.